REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lessner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

(Număr de Duminecă 45.)

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi

Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.

Pentru România și străinătate.
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.

Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea. Piața mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 247.—Anul LXXI. Brașov, Vineri 7 (20) Noemvrie. 1908.

Fărădelegea din Blaj.

Blaj, 18 Nov. n.

Luni noaptea în 16 spre 17 Noemvrie st. n. niște indivizi au aruncat în aer cu dinamită *peatra de pe Câmpul Libertății* al Blajului și crucea de peatră zisă și *Crucea lui Iancu* de pe dealul viilor din Blaj. Vestea asta s'a lățit ca fulgerul s'a căzut ca un adevărat fulger în sufletele tuturor Românilor din Blaj. Lumea alerga în pâlcuri spre Câmpul Libertății să vadă sfânta moștenire blasfemiată de mâni sacrilege și urca dealul viilor, să ia la cunoștință barbaria celor, cari în uitarea de ei înșiși au atentat în mod atât de infam la *crucea lui Christos*. Mitropolitul Mihalyi însuși a eșit la fața locului împreună cu d l prepozit Moldovan și alți fruntași, să se convingă de năprasnicul adevăr. Se vedeau în jurul „Petrii" și în jurul crucii fiii și nepoții acelora, cari pe Câmpul Libertății ceruseră dreptate pe sama neamului nostru. Ți-se strângea sufletul de atâta jale și se părea că se varsă lacrămi pe urmele moaștelor celor mai dragi morți. Nu peatra, nu bucățile reci de peatră, cari zăceau împrăștiate în apropierea Târnavei, erau obiectul de jale; îndrăsneala, cu care se batjocurise prin sfărmarea monumentalei pietre o amintire sfântă, era enigma, care strângea sufletele de durere și lăsa ca în ochii celor, cari înțelegeau adevărata noimă a acestei petre, să se zărească lacrămi. Sufletele negre, împovărate de păcate, de patimi și de ură s'au atins de acest sfânt tezaur, care întruchipa în sine cel mai ideal avânt al unui neam, care ceruse într'o vreme de desnădejde dreptate, s'au atins de el și l'au sfărâmat, dornici de a spulbera deodată cu el și amintirile... Și tot acești indivizi necunoscuți au aruncat în aer și crucea de pe dealul viilor. Crucea lui Christos! Ș'aici ce să mai zici!? Mai e oare cuvânt care să pornească din rațiunea rece? Poți oare cualifica această faptă cu un cuvânt din dicționarul omenimii, îi poți zice oare pe nume? Se zice, că trăim în veacul luminei, că trăim vremile împăciuirii, nu particulare, ci universale. Dar împăciuire e asta oare Doamne, când crucea, care înfățișează idealul dragostei universale, care nu reprezintă ură și războiu, ci pace și blândețe — se aruncă în aer?! Christos a fost Ființa care a statorit printr'o lege divină: legea iubirii, unica și vecinica ordine universală, fără de care nici neamuri și nici indivizi nu pot exista statornic. Și iată că se găsesc oameni, cari atentează în contra acestui legiutor, care prin legea sa a vrut binele întregei omenimi. Sunt demoni acești oameni, demoni, cum nici închipuirea cea mai puternică nu-și poate lămuri...

Deabia treziți Românii blăjeni din fiorul în care i-a băgat aceste atentate nelegiuite în potriva memoriei unor morți, din cari păstrăm cu sfințenie sfărâmări de gândiri și viață — și 'n potriva Crucii — au început să caute și să se intereseze, cine sunt atentatorii. Până acum nu se știe nimic pozitiv, deși se miră toată lumea, că cazarma jandarmilor, care e în nemijlocită apropiere de locurile unde a fost *Peatra* și *Crucea*, de *astădată* nu s'a mișcat. Deputatul Dr. Iuliu Maniu a făcut arătare criminală la judecătoria din Blaj și-a cerut, ca atentatorii nelegiuiți să fie urmăriți cu toată rigoarea. Rezultatul? Cred, că mulți îl presupun. Date fiind împrejurările maștere, în cari trăim azi, *nici nu știm ce trebue, ce putem și ce ni-e ertat, să așteptăm.*

O constatare însă se impune, ca o deducțiune logică din toată această întâmplare: faptul e foarte semnificativ și aruncă o groaznică lumină peste vremile, pe cari le trăim. *(vn)*

*

Corespondența de mai sus o publicăm la loc de frunte, fiind-că atentatul petrecut a alarmat toată lumea românească și toți așteptau cu nerăbdare amănunte dela fața locului, apoi fiindcă — cum zice și corespondentul nostru — această barbară și plină de răință faptă este un semn al timpului, al zilelor grele ce le străbatem.

Atentatul săvârșit în Blaj asupra pietrei Libertății dela țărmul Târnavei și a Crucei lui Iancu din deal, ne admoniază să ne încingem cu arma sfintei legături a frăției. ce-au legat'o între sine părinții noștri pe acel câmp și la poalele acelui deal, unde a răsunat după veacuri mai întâiu glasul redeșteptării și să le facem să reinviie.

Pentru fondul jubilar al »Gazetei«.

Lipsca, 12 Noemvrie 1908. — Onorate Domnule Mureșianu! Vă mulțumesc pentru trimiterea numărului jubilar al „Gazetei" pe care îl cetesc cu mare interes și plăcere, cele mai multe din persoanele numite în el fiindu-mi și personal cunoscute. Permite-mi a face o contribuire modestă de *10* (zece) *coroane* pentru fondul d-voastră jubilar. Salutări călduroase d-v și familiei d-voastre.

G. Weigand,
conzilier de curte.

A mai contribuit:

D l *Pantelimon Pop*, preot în Aszó, Ciachi-Gârbău *1* (una) *coroană*.

Moștenitorul tronului și reforma electorală. Știrea publicată de ziarele unguresti cumcă *Francisc Ferdinand*, moștenitorul tronului, ar fi intervenit ca monarchul să-și dea prealabila sancțiune proiectului contelui Andrassy, a produs o surprindere generală în toate cercurile interesate. Am căutat să aflăm întrucât e adevărată sau nu aceasta știre. Astăzi putem da următoarea informațiune, pe care o avem dela o persoană de absolută încredere și în pozițiune de a putea controla asemenea știri. Iată informațiunea pe care am primit'o:

»Știrea despre o intervențiune, fie directă, fie indirectă, a moștenitorului tronului în sensul votului plural, a fost primită, din capul locului, cu absolută neîncredere în cercurile noastre. Azi pot să vă spun că știrea aceea este, de sus până jos, *o pură invențiune tendențioasă. Archiducele moștenitor* nu numai că n'a făcut nici un fel de demers în acest sens, ci din contră, *ținea și ține ca și în Ungaria reforma electorală să se facă pe aceiași bază largă a sufragiului universal, direct și secret ca cea din Austria*. In cercurile noastre se știa totdeauna mai mult sau mai puțin, dar *acum se știe pozitiv că moștenitorul tronului a ținut și ține ca toate naționalitățile din Ungaria și toate straturile ei sociale, să aibă o dreaptă și echitabilă representațiune în parlamentul țărei*, ca libera lor desvoltare culturală și națională să le fie garantată în mod real.«

Revista politica.

Miercurea trecută și-a prezentat, precum știm, ministrul Andrassy faimosul său proiect de lege al *votului plural*. Acest proiect, care a produs dealungul țării un freamăt de nemulțumire în sufletele a milioane de cetățeni neîndreptățiți, a fost predat în ședința de Vineri unei comisiuni de 31 membrii ai dietei spre studiare. Din această comisiune fac parte numai membrii ai partidelor coaliționiste, căci din opoziția maghiară n'a fost ales nici un membru în comisiune, iar clubul naționalist dietal, care a fost invitat să nomineze un membru din sânul său, a refuzat participarea sa la lucrările comisiunei pe motivul principal „că proiectul de lege prezentat în principiile sale fundamentale *e lipsit cu totul de acele calități, cari ar asigura desvoltarea democratică a țării, precum și validitarea egală a popoarelor cari constituesc țara.*" Aceasta comisiune își va începe lucrările sale în 1 Decemvrie n. a. c., iar după desbaterea proiectului în toate amănuntele sale va raporta dietei.

*

In ședințele *dietei*, cari s'au ținut până eri, s'au desbătut și votat mai multe proiecte de legi, între cari proiectele privitoare la checuri, la transcrierea prăvăliilor comerciale, la investițiile făcute în legătură cu regularea fluviilor, la emigrări și la desvoltarea orașului Budapesta. In ședința de eri, Mercuri, s'a început desbaterea budgetului statului pentru anul 1909.

*

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Un popă mincinos și impertinent,

de **Iosif Șterca Sulutu.**

Aveam trebuință de decursul conferinței din a. 1881, ținută de aleșii neamului românesc aici în Sibiiu; am deschis »Telegratul Român« pentrucă »Gazeta Transilvaniei« pe acel an lipsește în biblioteca Asociațiunei. Frunzărind în »Telegr. Rom.« spre mirarea mea dau de un comunicat cu titlul »*Varga Catarina*«. — Ho! Ho! ce ciudățenie și mirozenie va mai fi și aceasta, cugetai în mine, apoi l'am cetit. Eu »Telegraful Român« nu-l ceteam, dar în a. 1881 aproape anul întreg am absentat din Sibiiu, am petrecut în Karlsbad și în alte locuri climaterice, căutându-mi de sănătate, din care cauză la propria cerere am fost penzionat, astfel a rămas necunoscut de mine acel comunicat.

In »Tel. Rom.« din a. 1881 Nr. 47 și 48 Nicolae Băieșan preot rom. or. în Bucium Izbita a publicat acel comunicat: o eclatantă dovadă de o stupiditate și obrăznicie revoltătoare.

Acest popă mărginit și răutăcios se trudește să descrie persoana, activitatea și arestarea Caterinei Varga, cu niște povești ridicule.

Acest epizod din luptele țăranilor din munții apuseni cu fiscul (coroana) stăpânul comunelor din acei munți, e continuarea istoriei lui Horia. Cu istoria în cestiune, de pe timpul Caterinei Varga, s'au ocupat și istorici maghiari și germani; eu le-am publicat în Memoriul meu partea a VI-a împreună cu Decretele guvernului, a cancelariei curții regești, raportul și epistolele lui Șaguna, apoi sentința Tribunalului nemțesc din Alba-Iulia și a celui de apel din Sibiiu, care dovedește activitatea, scopul și arestarea acelei femei în mod clar și autentic. Nu popa Băieșan, dar nime, ori cine ar fi, nu poate altera autoritatea dovezilor produse: cel mult s'ar putea blama și face de râs cu o astfel de încercare: *Quod factum est imfectum fieri nequit.*

Nu deci cu istoria Catarinei Varga am să mă ocup, ci alte blăstămății ale lui Băieșan, cari nu stau în nici o legătură cu istoria Caterinei Varga, 'mi pun condeiul în mână. Acest popă mincinos și impertinent — probabil pus la cale de vre-un fabricant de »istorii« de aici din Sibiiu, se apucă și batjocurește în modul cel mai ordinar pe preotul gr. cat., pe Tobias Amos și pe tatăl meu, cu clevetiri inventate de el.

Iată ce zice: »Imi mai aduc aminte că domnul Iosif Șuluțiu a zis în memoriile dniei sale, că Iancul, craiul munților, după încetarea războiului din 1848 a avut o convenire cu mai mulți în casa părintelui Amos din Abrud. Dacă aceasta este adevărat, apoi de bună sama Iancul s'a dus acolo spre a-i aduce părintelui tributul de recunoștință, pentrucă a avut bonăvoință a alerga înaintea buciumanilor, cari alergau bărbătește către armata lui Hatvany spre a i tăia calea, dându le sfatul să arunce armele de la sine să nu mai lupte nebunește. Intârziarea aceasta a avut urmarea că comandantul honvezilor maghiari a putut scăpa cu vre-o câțiva către Ungaria. Cetitoriule nepreocupat reguește acuma esplică-ți prinderea domnului Tribun Dobra la casa și masa domnului Ioan Șuluțu în Abrud, și cauza de ce Iancul craiul munților apuseni din 1848, n'a voit să rămână cu ori ce preț acolo!«

Când am cetit acest paschil am încremenit, nu-mi credeam ochilor și nu-m puteam da seamă că am de a face cu un nebun, un om într'o urechie, sau că a fost beat când s'a făcut vinovat de o faptă criminală: de calumnie. Pe preotul Amos Tobias 'l prezintă de trădător al cauzei românești; și deoarece Amos a fost trădător, a trebuit să fie și tatăl meu trădător altcum honvezii nu l'ar fi dus pe Dobra de la casa noastră și nu l'ar fi omorât: nici Iancu n'ar fi fugit de la casa noastră de nu s'ar fi temut că părinții mei 'l vor trăda.

Aceste e înțelesul acestui pamflet.

O calumnie mai obraznică și mișelească nu s'a pomenit. Eu în Memoriile mele am descris astfel precum au constatat și alți scriitori soartea tragică a Prefectului Dobra; cum ne-a arestat Hatvany în 10 Maiu 1849 întreaga familie și ne-a dus ca prizoneri ca să ne împuște cum am scăpat în acea noapte fioroasă de moartea sigură, cum am dus femeile și copii maghiari, cari la casa noastră și-au căutat și aflat scăpare în biserica gr. cat. unde tatăl meu era prim epitrop; acolo i-am dat în grija lui Iancu, care încă venise la popa Amos după alungarea lui Hatvany. După revoluție o singură dată am fost împreună cu Iancu la popa Amos, unde Maiorescu era în cvartir, atunci s'a compus raportul lui Iancu către Impăratul.

Cine a fost preotul Amos se află eternizat în Enciclopedia română, pe baza opiniunei publice a Românilor și a Maghiarilor din Abrud, ceea ce consună cu scrierile prefecților și a tribunilor reproduse și în Memoriile mele, și sună astfel: »*Tobias Amos* protopop român (unit) n. 1793 în Abrud, mort în 1-a Aprilie 1871; de numele lui sunt legate mai multe amintiri istorice din revoluția anului 1848/9. La casa lui au fost adăpostiți mulți refugiați din România, apoi prefecții și tribunii după catastrofa Abrudului, în fine o mulțime de Maghiari, femei și copii.

Zilele trecute *clubul naționalist dietal* a lansat *două comunicate.* In primul comunicat se declară, că deputații vor lupta de acum înainte cu mai multă energie ca până acum pentru votul universal, egal și secret și având în vedere acest scop vor lupta alăturea de ori-ce partid aderent al ideilor democrate. In al doilea comunicat se spune, că clubul deputaților a luat cu viuă plăcere act despre manifestația impozantă a conștiinței poporului nostru și despre manifestațiile de încredere și alipire față de deputații naționaliști la numeroasele adunări poporale și în firma credință că va putea conta și în viitor la sprijinul întreg al poporului român în lupta grea ce va trebui să se deschidă deja în proximele zile pentru drepturile națiunei române, *a exprimat tuturor inițiatorilor și participanților acestor adunări mulțumite frățești.*

*

Ca o urmare a hotărârii clubului naționalist de-a lupta alăturea de toate partidele democratice ale țării, s'a ținut Dumineca trecută *o mare adunare poporală în Arad*, la care au luat parte mai multe sute de Români din ținutul Aradului în frunte cu preoțimea și dăscălimea română și câteva sute de socialiști conduși de șefii lor Dr. Kunffy și Vuck, cari au fost invitați la adunare de către convocatori. Au luat cuvântul din partea Românilor deputații V. *Goldiș* și Dr. St. *Popp*, apoi d-nii M. *Veliciu* și *Bocu* iar din partea socialiștilor șefii lor Dr. Kunffy și Vuck.

Toți oratorii, după-ce au arătat primejdia, de care sunt amenințate popoarele țării prin reforma electorală, au făcut apel la o conlucrare frățească și la tovărășia de arme cu socialiștii, pentru a scăpa de primejdie. Mult au fost aplaudate îndeosebi vorbirile șefilor socialiști. Dr. Kunffy, după-ce a arătat că Românii n'au fost răsplătiți de loc pentru loialitatea, credința și jertfele mari aduse dinastiei, a spus între altele, că lupta trebue purtată împreună astfel ca drepturile câștigate să n'avem a le mulțumi nici dinastiei și nici grofilor.

De încheiere s'a votat o resoluție, în care se condamnă proiectul lui Andrassy, se constată necesitatea de-a lupta alăturea cu toate partidele democrate, se votează încredere deputaților și se exprimă dorința de-a se convoca cât mai curând *o adunare a națiunei române* aparținătoare coroanei Sf. Ștefan cu scopul de-a protesta contra atentatului cuprins în proiectul legei electorale și a da espresiune postulatelor de dreptate și egalitate ale întreg poporului românesc din patria noastră". S'a mai espedat și o telegramă scurtă Maj. Sale, în care se protestează în contra proiectului ministrului Andrassy.

Interview cu Drul Lueger. Corespondentul din Viena al ziarului »Adevărul« interviewând pe Drul Lueger, primarul Vienei, în chestia reformei electorale, acesta *s'a declarat contra legei electorale unguresti. D-sa spune că are speranță, că legea nu va putea fi votată.*

Un deputat român în parlamentul turcesc. Am adus în numărul nostru de alaltăeri știrea, că D-rul *Filip Mișa*, unul dintre fruntașii aromânilor din vilaetul Monastir, a fost ales deputat la Coritza, cu o mare majoritate. Temerile manifestate acum în urmă, că Românii nu vor avea nici un representant în parlamentul turcesc, din fericire nu s'au realizat. De regretat este, că d-l N. Bațaria, inspectorul școalelor române din Turcia, a căzut în alegerile actuale. Iată câteva amănunte din viața primului deputat român în parlamentul Turciei. D-rul Filip Mișa e român originar din Albania, și a obținut diploma de doctor la facultatea de medicină din București. El practică medicina la Monastir și se bucură de multă considerație printre aromâni.

„Vatra Luminoasă."

In unul din numerii trecuți ai foaiei noastre am publicat un amănunțit raport despre frumoasa serbare, care a avut loc în București cu ocaziunea punerii pietrii fundamentale a primei clădiri a »Vetrei Luminoase«, care are menirea de a servi ca adăpost coloniei orbilor. Aceasta instituțiune umanitară e pusă, precum știm, sub înaltul patronagiu al Maj. Sale Reginei Elisaveta, care se îngrijește ca o adevărată mamă de soartea celor nenorociți.

La câteva zile după această frumoasă serbare am primit dela directorul »Vetrei Luminoase« d-l R. *Monske*, la însărcinarea Maj. Sale Reginei, un raport despre această serbare împreună cu două fotografii luate la fața locului și câteva autograme ale M-j. Sale.

*

Completăm astăzi raportul nostru prin reproducerea frumosului și mișcătorului discurs rostit de Maj. Sa Regina Elisaveta cu prilejul acestei înălțătoare serbări.

»Cu inima mișcată ne aflăm împrejurul acestei pietre, destinate să fie cea dintâia a unui lăcaș de pace! Dumnezeu să ajute pe toți cei cari au început cu iubirea lor nesfârșită aceasta operă, să o înalțe până unde dorim noi s'o vedem.

Aci trebue să sfârșească o suferință pământească nemărginită. Aci vor găsi mulți oameni, nu numai o vatră și hrana lor de toate zilele, dar de aici trebue să se răspândească în lumea întreagă o desfătare curată. De aici trebue să pătrundă lumina vie în sufletele multor greu încercați, și de aci trebue să isvorască prima iubire, ce se va răspândi peste întregul pământ și prin care o lume de gânduri curate și înalte va înflori și va găsi întreaga sa desvoltare.

Ne aflăm aici cu o nădejde atât de profundă și tăcută în inima noastră, cu înflăcărarea atât de sfântă pentru tot ce este ales, cu o încredere atât de mare în sprijinul lui Dumnezeu, care n'a lipsit nici odată celor cari îl caută — încât nu ne putem îndoi de o izbândă desăvârșită.

Aci, nenorociții cari au fost condamnați de ceilalți oameni să pribegească ca cerșitori, vor fi cetățeni tot atât de folositori și de liberi, ca și cei cari se bucură de lumina zilei. Aci vor prospera familii întregi, cari vor servi de pildă, prin munca și sârguință voioasă, tuturor acelora, cari vor peregrina până aci. Acest cămin al orbilor va trebui să fie un atare cuib de pace, încât toți cei cari vor întra aci, să se simtă voioși. Flori și voci de copii veseli să-i întimpine!

Aci trebue să se ridice nădejdea, care până acum zăcea în inima multor suferinzi.

Nu putem da lumina soarelui celor cărora Dumnezeu le-a stins lumina ochilor, dar le putem da lumina mai vie a sufletului, a iubirei și a mulțumirei. De o vrea Dumnezeu, această lumină va fi viuă, căci o iubire nemărginită a adus prima piatră aci, precum și daruri dela tineri și bătrâni, dela săraci și bogați, dela muncitori și țărani, dela soldați și copii, dela străini și pământeni. Toate mânile și toate inimele s'au deschis pentru a crea această vatră. Iată de ce acest lăcaș nu poate fi decât fericit și sfânt.

Mulțămim, mulțămim din nou tuturor acelora, cari au deschis cu atâta dragoste mâna lor pentru a înlesni nefericiților o viață atât de binecuvântată, în cât nimeni nu va mai cuteza să le zică: »Nenorociți«!

Să se bucure de cele de cari se bucură toți. Un cămin întemeiat chiar de ei, un neam iubit, cu fii numeroși, o muzică înălțătoare, dătătoare de bucurie și liniște. grădini înflorite, în mijlocul cărora cei mici vor învăța să gusto pacea și unirea. O vorbă rea nu se va uzi în aceste ziduri, nici o dezbinare nu se va ivi, deoarece toți se vor bucura de aceeași fericire. Aci mânile se vor strânge cu frăție, se vor prețui unii pe alții, se vor ajuta și își vor face plăceri unii altora după puterile lor.

Nădăjduim, că copiii cari vor crește aci, orbi sau hărăziți cu lumina ochilor, vor fi deopotrivă folositori țării. Orbii noștri nu vor mai fi o povară pentru nimeni, ci vor fi un sprijin pentru neamul lor, ca și cei cari văd. Nici o umilință nu va apăsa inimile lor. Cu fruntea sus, ei se vor simți tari și liberi, știutori de muncă și de puterea ce au dobândit. In colonia noastră, cântecele se vor înălța spre cer cu aceiași veselie și cu aceiași siguranță, că bunul Dumnezeu le va auzi, ca și pe cele ale celorlalți oameni, cărora în aparență pare că le-a dăruit mai mult.

Nu știm de ce această suferință este permis pe pământ, dar tot atât de puțin știm. de ce sărăcia, boala și moartea lovesc atat de crud omenirea. Dacă lumea întreagă e plină de aceste rele înspăimântătoare, este, ca să ne dea o învățătură de neuitat. Să învățăm deci, că sufletul poate fi mult mai străvăzător, tocmai pentru că ochii sunt închiși, gândurile pot dobândi o luciditate, o putere mai mare, și că omul trebue să fie prietenul omului, neavând de ce să-l invidieze.

De aci pizma, răul cel mai covârșitor, este izgonită. Toți se vor găsi bine aci, toți vor avea aci un cuib al lor. Lupta pentru viață, pe care orbii nu o pot duce cu armele celor cu vedere, este surghiunită din acest locaș.

Aci voim să mulțămim încă odată din adâncul inimei tuturor acelora, cari ne-au ajutat să punem prima peatră și nădăjduim, că încă câtva timp sprijinul lor binefăcător nu ne va lipsi.

Peste puțin nu vom mai avea să cerem ajutoare! Peste puțin vom fi de sine stătători, câștigând veseli tot ce ne trebue. Dar și această neatârnare nu ne va aduce la trufie și nu vom uita pe binefăcătorii de eri și de mâne, dela cari au isvorât atâtea daruri mici, încât au format un torent puternic. In scurt timp nu se va mai auzi un orb plângându-se: »Nu pot întra la »Vatra Luminoasă«, pentrucă am prea mulți copii!... Aci va fi loc pentru toți fie mare, fie mic, vor lua parte la munca comună. Nu este nici o ființă, oricât de plăpândă, care să nu poată fi folositoare: să nu poată stârpi buruieni, uda flori, învârti o roată, sau hrăni pasări.

Tot de aci vor pleca mașinele noastre de tipar și vor permite orbilor din lumea întreagă să cetească tot atâtea cărți, ca și cei cari se bucură de lumina ochilor. Aci știința va fi căutată, arta va fi iubită și adevărul prețuit. Vom încerca în mijlocul lipsurilor, ce parcă ne încunjor, să întemeiem un lăcaș atât de curat și de înalt, încât să fie luat drept perfecțiune, întrucât ea e posibilă pe pământ.

Aci ne vom închina cu bucurie, căci fiecare rugăciune va fi o mulțămire pentru ajutorul visibil ce ni-s'a dat.

Dumnezeu să întindă mâna sa slăvită asupra acestei petri! Dumnezeu să ne miluiască cu razele lui cele calde, pentru ca totul să sporească și să înflorească, ca în scurt timp acest loc să pară o singură grădină cu flori, un oraș binecuvântat, în care sufletele nu pot fi turburate de nici o ceartă, de nici o ură. Miresme și armonie să încânte pe toți, iubirea și unirea să ne îmbărbăteze, recunoștința să ne fie temelia, și iubirea lozinca!

Dumnezeu să binecuvinteze prima noastră lovitură pe această piatră, Dumnezeu să aibă în a sa ocrotire pe copiii săi încercați și să le dăruiască un suflet luminos.«

*

Oferte marinimoase pentru »Vatra Luminoasă« sunt a se trimite la adresa Institutului: *București Calea Moșilor 142.*

Adunarea despărțământului Cluj al „Asociațiunei".

Memoria baronului Vas. Pop în Berind.

(Raport special al »Gazetei Transilvaniei").

Despărțământul Cluj al »Asociațiunei«, urmărește de câtva timp reînvierea pomenirei acelor bărbați mari ai noștri, cari s'au născut în jurul Clujului, s'au ridicat la mari roluri în viața lor, dar acum s'au șters aproape din mintea generației de azi și sunt aproape neștiuți în locul nașterii lor. In scopul acesta încă în anii

---

cari au scăpat de lancea Moților. Lui i-a succes a îmblânzi ferocitatea lui Hatvany, ca să nu se ardă bisericile românești. In casa dânsului a scris Maiorescu raportul dictat de Iancu către Impăratul. A fost decorat cu crucea de aur Franz Iosif I.«

(Cf. biografia lui Iancu și Dragoș).

Atâta am vrut să scot în relief despre protopopul Tobias Amos; ginerele dânsului, domnul consiliar ministerial Samuil Poruțiu și nepoții lui Amos se vor îngriji, ca să i-se dee peste degete lui Băieșan.

*

Ce privește insultele aduse părinților mei de acest popă nevrednic, nu știi este obrăznicia ori cutezanța mai mare, care l-a îndemnat să inventeze o minciună așa proastă.

Declar din capul locului că Iancu n'a putut să fugă dela casa noastră, din simplul motiv, pentrucă el nici odată n'a fost la noi în cvartir, ci totdeauna mergea la Simion Șuluțu în cuartir, împreună cu adjutantul lui, cu dl Clemente Aiudean, precum am dovedit aceasta și cu epistola acestuia, publicată în biografia lui Avram Iancu la pag. 15. precum dovedește acest Domn în altă epistolă, care sună așa:

Prea stimate Domnule Șuluțu!

La recercarea prea stimat Dtale 'ți aduc la cunoștință că în 6 Mai 1849 când Hatvany a intrat în Abrud, Iancu a părăsit casa primarului Boer, unde au fost Românii adunați la consultare și s'a dus la cvartirul său, la Simion Șuluțu, unde mergea dânsul când se ducea la Abrud, a încălecat calul său și împreună cu mine subscrisul s'a dus acasă la Câmpeni. unde am strâns oastea cu care am intrat în Abrud și am luptat cu Hatvany, care văzându-se sfărmat de popor, a luat'o la fugă prin întunecimea nopții.

Câmpeni, 10 October 1908.

Clemente Aiudean, m. p.

Care va să zică: nu popa Amos a fost cauza de a putut scăpa Hatvany. Așa zice și Iancu și ceilalți prefecți și tribuni precum ne spune și domnul Aiudean. Astfel constată și istoricii maghiari, generalul Klapka și generalul gratul Gelich Richard și alții. (Cf. Memoriul part. VI)

*

Desfid pe ori-cine să mi să arete o familie în Ardeal, care ar fi stat în mai mare vază și cinste înaintea Românilor, și cu deosebire a tribunilor și prefecților, apoi a exilaților din România, Golescu, Bălcescu, Adrian, Ionescu; o familie, care ar fi adus asemenea jertfă, precum au adus părinții mei. Tatăl meu și fratele meu și-au tras sabia și s'au pus în fruntea poporului. O spune Axente în epistola sa, publicată în memoriul meu partea VI-a pag. 150, cu următoarele cuvinte: »Am primit epistola d-tale din 2 Faur 1892, îți mulțumesc pentru cuprinsul ei. N'am aflat despre cele ce s'au scris în contra tribunilor și prefecților dela 1848, între cari și părinții d-tale, deși nu tribuni cu numele, dar mai tribuni de cât toți tribunii cu inima și cu faptele lor.« (Tatăl meu era tribun ad honores).

Astfel constată Rákosi Iózsef în memoriul său despre care i-am scris lui Axente. Rakosi zice: In timpul revoluțiunei Șuluțu era unul dintre cei mai cu influință, mânile lui lucrau pe foarte multe locuri, numai nu pe față. Dobra, capul Valachilor din Zlagna Butean, capul Valachilor din Zarand și mulți alții se aflau în perpetuă corespondență cu dânsul. Fiul dânsului Dionisiu era comandant, în urmă prefect«. (Cf. Memoriu part. VI. pag. 142.) Observ ca fratele meu luase parte împreună cu Axente la eroicul asalt când Românii au scăpat fortăreața Alba-Iulia de capitulare.

Că Iancu de la Simion Șuluțu a încălecat și a fugit la Câmpeni. văzurăm, dar n'a fugit pentru că n'a avut deplină încredere în gazda casei, ci a fugit pentru-că nu s'a încrezut în vorbele lui Dragoș precum s'au încrezut Dobra și Butean, cari apoi au plătit-o cu viața.

Numele »Șuluțu« a fost nume respectat de către Români. O spune prefectul Vasilie Moldovan, că după ce intrară Românii învingători în Abrud, s'a dus să-și aducă armele de la cvartirul său; trecând prin piață, văzu că Românii sparg porțile să între în case de unde Ungurii pușcau asupra lor. Pe ferestrii aruncau Românii pe Unguri în stradă, unde Românii 'i împușcau. Orașul ardea; poporul jefuia toate casele. Neputând străbate de frică să nu-l nimerească vre-un glonț, s'a 'ntors îndărăt. Trecând pe dinaintea magazinului lui Simion Șuluțu a scris pe părete cu cretă, care anume a dus-o cu sine spre acel scop, numele »Șulutz« în deplină convingere că cei ce vor ceti acel nume, vor respecta averea numitului.

Ai avut mare noroc popă, că Iancu n'a cetit acel infam pamflet, căci numai decât ar fi mers la Izbita și te-ar izbit de te-ai fi lipit de părete. Te-ar fi învățat omenie. Iancu nici pe părinții săi nu-i stima și nu-i respecta mai mult ca pe părinții mei; dacă mama mea nu-l aviza pe Iancu, Hatvany punea mâna pe el și-l spânzura.

(Va urma).

Amintiri din copilărie

de *V. G. Borgovanu.*

— Urmare. —

† *Leon Pavelia* ne propunea l. germană ce n'o știa bine, era un slab profe-

trecuţi s'a însemnat cu câte o tablă comemorativă: casa natală a lui *Ioan Fetran*, fundatorul de stipendii al »Asociaţiunei«, în Gilău; a lui *George Bariţiu* în Juc; a lui *Ioan Oltean* în Cojocna. Desvălirea acestor table de marmoră se face de obiceiu în cadrul unei adunări de despărţământ, cu potrivite cuvântări şi cu alte acte de pietate.

Astfel s'a săvârşit Duminecă în 8 Nov. n. a. c. şi desvălirea petrii de marmoră, cu care s'a însemnat modestă casă parochială din Berind, în care se născuse la Crăciunul anului 1818 (după călindarul v.) Vas. L. Baron Pop, fostul vice-guvernor al Ardealului şi preşedinte al »Asociaţiunei« în curs de 8 ani. Serbarea aceasta a decurs cu vrednică solemnitate şi merită să fie cunoscută mai de aproape.

Parastas pentru bar. Pop.

Conform programului stabilit, publicat şi în »Gazeta Transilvaniei« s'a slugit mai întâiu un parastas în biserica cea veche, de lemn, din Berind.

La sft. liturgie deja venise lume foarte multă, de nu putea să încapă nici decum în biserică. Asista pe lângă mulţimea poporului însuşi fiul reposatului: Baron A. Pop, din Arad, Dr. Amos Frâncu dir. »Economului«, Eug. Pop Păcurariu, directorul despărţ »Cluj«, Dr. Victor Poruţiu advocat, Dr. Valentin Poruţiu cand. adv. Petru Bariţiu, Dr. Romul Pop judecător, mai mulţi preoţi şi învăţători din jur. Chiar şi câte-va doamne şi d-şoare erau de faţă, dintre care remarc: D-na văd. Sidonia Docan n. Pop, D-şoara Ana Pop (Cluj) d-şoara Letiţia Pop (Băbuţ) etc. A celebrat sft. liturgie protopopul Dr. E. Dăianu, asistat de Vas. Pop, parochul Berindului, un nepot de soră al baronului. După sft. liturgie protopopul Dăianu rosti o frumoasă predică populară, întreţesând evangelile cetite (era şi sărbătoarea Sft. Dumitru) şi viaţa plină de învăţături a baronului, pe care-l înfăţoşă ca un model de stăruinţă, care talanţii ce i-a dat D-zeu i-a lucrat cu învăţătura prin şcoli, şi, astfel a agonisit cu el înaltă slujbă de multă cinste pentru noi Românii, pe cari pretutindenea ne-a representat cu vrednicie fiind om drept, de i-a mers vestea. Indeamnă pe ascultători să preţuiască învăţătura să jertfească cât numai pot pentru şcoală şi să aibă încredere în Dumnezeu, care nu lasă nici odată pe cei drepţi.

Această cuvântare a fost aşa de pătrunzătoare încât toţi cei de faţă au rămas mişcaţi ear bar. Aur. Pop a lăcrimat. După cuvântare a urmat părăstasul, celebrat de însuşi directorul despărţământului E. P. Pecurariu, în decursul căruia un cor de învăţători şi cantori ţărani au cântat frumos şi duios.

Desvălirea tablei comemorative.

Casa parochială din Berind e o casă modestă de bârne, acoperită cu şindile şi s'a clădit la 1869 Casa în care locuia la 1818 părintele Ananie Pop, feciorul preotului Alexă, tatăl baronului, era şi mai simplă, dar tot în acelaş loc. Astfel tabla de marmoră, pe care e scris: *„Aici s'a născut Vasilie L. Baron Popp“* s'a aşezat încadrată frumos, pe frontul de către uliţă a casei parochiale.

La 2 oare era plină curtea acestei case de pepor şi inteligenţă. Tabla era acoperită cu covor, când veni comitetul despărţământului, în frunte cu dir. E. P. Păcurariu, care spuse scopul ce-l urmăreşte »Asociaţiunea« faţă de amintirea bărbaţilor mari ai poporului nostru, reamintii cele spuse în biserică, şi accentuând că faţă de *bar. Pop* desp. »Asociaţiunei« are deosebită datorinţă de evlavie, ca fost preşedinte al »Asociaţiunei« — desvăli peatra şi îndemnă, cu cuvinte de înaltă însufleţire pe toţi Berindanii să se nisuiască a se arăta vrednici de cinstea la care Bar. Pop, i-a ridicat prin viaţa sa.

Părintele Aug. Pop, preot în Tic, strănepot al baronului, mulţămi comitetului pentru frumoasa serbare şi aclamă pe preşedinte.

Adunarea despărţământului.

Urmă imediat adunarea despărţământului care pentru mulţimea poporului, şi fiind şcoala închisă, sub pretexte de igienă (!) se ţinu în curtea parochială. Timpul favoriza încă adunarea, fiind cea din urmă zi frumoasă de toamnă.

Deschizând şedinţa, preşedintele salută pe cei de faţă şi în deosebi pe fiul serbătoritului, bar. Aurel Pop, care este viu aclamat de popor. Apoi dă cetire unei frumoase scrisori, pe care tânărul domn br. Pop o adresase comitetului, în care îşi arată recunoştinţa pentru hotărârea luată de comitet de-a serba memoria tatălui său în care zice între altele:

»...Eu am avut nefericirea de a rămânea orfan de tată în vrâsta abia de 10 ani; lipsit astfel în lupta vieţii spirituale de conducerea, paza şi îngrijirea Tatălui, şi totodată prin concursul mai multor împrejurări nefaste, cari sau perândat în viaţa mea nu mi-a fost cu putinţă să împlinesc aspiraţiunile de cari eu însumi am fost pătruns, ci fui constrâns la o viaţă mai mult contemplativă, retrasă, trăind numai pentru ai mei şi cu ai mei!«

»Dar ca să nu trec din aceasta viaţă pământească fără un concurs cât de neînsemnat pentru binele public, mi am propus, ca *mai* târziu la centenarul naşterii Părintelui meu neuitat se dau publicităţii: *»Scrisorile private de interes public«*, cari mi-au rămas moştenire scumpă, dorind să ridic un monument modest, dar eternizator al amintirii Părintelui meu şi al acelora, cu cari a schimbat acele scrisori, ca să servească tinerelor generaţiuni de impuls şi de un monitor stăruitor, că şi viaţa lor, dacă va decurge închinată cu zel şi abnegaţiune *devisei* neuitatului meu Părinte: *„Virtute et labore“* ea va fi vrednică oare cândva de aducere aminte«.

* * *

Dr. Valentin Poruţiu, secret. comitetului ceteşte raportul comitetului, pentru censurarea căruia se alege o comisiune: Dr. E. Dăianu, protopop, preotul Aug. Pop şi învăţ. Aurel Tămăşan. Intraceea se împart cărţi poporului de faţă, între altele o broşură nouă nr. 16 al »Bibliotecii desp Cluj« cuprinzând biografia cu portretul baronului V. L. Pop, scrisă din încredinţarea comitetului anume, pe înţelesul tuturor, de *»De la Cruce«*, care broşură vi-o alătur. Conform hotărârei luate aceasta broşură este a se pune în vânzare cu preţul de 40 fil., în folosul şcoalei celei nouă, ce este neapărat de lipsă a se zidi în *Berind*, dacă e ca în satul ce ne-a dat un bărbat aşa de distins, să mai fie *şcoală românească*. Nu mă îndoiesc că toţi oamenii de bine *vor îndoi şi înzeci preţul bagatel al broşurei*, şi ca un modest prinos memoriei baronului Pop, vor contribui bucuros pentru zidirea şcoalei din satul naşterii lui.

O cununie frumoasă.

Adunarea s-a încheiat anunţându-se pe 5 oare prelegere poporală cu schiopticonul. Ne-am dus apoi eară-şi la biserica din deal, în care a slujit pe vremuri tatăl baronului, ca să asistăm şi la cununia, ce se celebra în familia din care a răsărit neuitatul Vas. Pop. Tot azi se făcu în familie un botez (Elvira, fica preotului din Tic) şi acum avea să se celebreze cununia Dşoarei Valeria Pop, strănepoată de a baronului, fică preotului din Berind, cu tinărul cleric abs. Emil Petran, fiul preotului din Almaşul mare, destinat preot pentru parochia Lăpun şi Stobor. Preot cununător a fost protopopul Dr. E. Dăianu, care rosti şi aci una din cuvântările cele mai potrivite, ca fond şi formă. Naşi au fost D-l Mih. Bohăţel cu D-na, cari au venit tocmai dela Băseşti, cale de 120 chm. cu trăsura, şi d-l judecător Romul Pop, din Hida cu d-şoara soră Ana Pop din Cluj, fica regretatului distins advocat Alexe Pop.

După celebrarea cununiei toţi oaspeţii se întruniră la masă în casele proprii ale preotului V. Pop.*)

III. Prelegerea poporală.

La 5 oare seara în curtea caselor parochiale, faţă-'n faţă cu locul unde s-a aşezat tabla comemorativă, se strânsese o mulţime de popor, bărbaţi şi femei, bătrâni şi tineri, pentru-ca să aziste la prelegerea poporală, ţinută cu schiopticonul şi anunţată la închiderea adunării.

Erau vre-o 200 de inşi, cari nepăsători de frig şi de vântul ce începuse a sufla, se înşiră în doue împunătoare falange şi urmăresc cu o rară şi încordată atenţiune prelegerea rostită de directorul desp. preotul Păcurariu, ajutat la manipularea aparatului de proecţiune, de secretarul despărţământului.

Prelegătorul face o introducere a prelegerii sale: *»Roma ca leagănul obârşiei noastre«* accentuând, că mândrie trebue să ne cuprindă inimile, gândindu-ne că ne tragem dela cel mai glorios popor al vechimei, dela falnicul şi biruitorul popor roman, dela care deodată cu naţionalitatea am adus cu noi şi sămânţa credinţei sau legea noastră, când am tăbărât pe acestea plaiuri încântătoare şi pline de bogăţie. Trece apoi la arătarea icoanelor — de tot reuşite — a celor mai însemnate dintre rămăşiţele măreţe ale străbunilor noştrii, esplicându-le cu multe amănunte interesante din punct de vedere istoric şi archeologic, ţinând însă seamă cu multă grije de priceperea ascultătorilor. Le arată Roma văzută de pe coperişul bisericii s. Petru, şi în special: Forul roman, Arcul lui Constantim, Coloseul. Panteonul şi înzistă mai mult asupra forului lui Traian şi a columnei lui.

Relevând însuşirea adevăratului român, cuprinsă în adevărul istoric: »iubire neţărmurită faţă de neam şi faţă de biserică« trece la arătarea icoanelor, cari reprezintă fala aşezămintelor religioase din toată lumea, ca biserica s. Petru, a s. Pavel, a s. Ioan din Lateran, bis. s. Maria Majore, Vaticanul cu capela sixtină, statua lui Moise de M. Angelo, şi în urmă ca vederi de o rară frumseţă: Fântâna Trevi, Podul şi Castelul s. Angelo.

La încheiere, pornind din împrejurarea că nimicirea şi ruinarea Romanilor a fost pricinuită de păcătoşenia lor, trage consecinţa şi îndeamnă poporul ca să ţie cu dragoste şi neclintită alipire către biserică şi neam, căci la din contră vom peri nelăsând nici o urmă după o viaţă de popor de aproape 2000 de ani.

Prelegătorul pe la oarele 7 a fost resplătit din partea ascultătorilor săi cu neîntrerupte aclamări şi mulţumite.

* * *

Astfel şi-a achitat datorinţa faţă de neuitatul Vasile br. Popp despărţământul Cluj al »Asociaţiunei«. Rămâne ca şi marele public să şi-o achite cu obolul său pentru şcoala din Berind şi cu meditarea ideilor şi principiilor, pe cari fostul distins domnitor de stat şi bărbat naţional, le-a validitat în şi prin viaţa sa.

Corespondent.

---

*) Dintr'o altă corespondenţă ce ni-a sosit după cea de sus estragem încă următoarele:

»Urmează *jocul.* Aici încă s'a observat o frumoasă datină străbună: *jocul miresei.* Resultatul a fost că s'au încassat 120 cor. zi: una sută douzeci cor. din care sumă 60 cor. s'au trimis fondului orfanotrofiului din Blaj, ce are menirea ca să vină cândva în ajutor pruncilor orfani a preoţilor noştrii, iar cu 60 cor. s'a pus bază unui fond pentru edificarea unei şcoale nouă, fiind ceea veche necorăspunzătoare şi chiar închisă de superioritatea civilă. Aceasta faptă vorbeşte destul şi n'are lipsă de comentar«.

STIRILE ZILEI.

— 6 Noemvrie v.

Teatru român Agatha Bârsescu-Radovici. După cum am anunţat în Nr. nostru de eri D-na *Bârsescu*-Radovici, celebra noastră tragediană, va juca aici Marţi, Miercuri şi Joi din săptămâna viitoare trei piese clasice »*Medea*«, »*Phaedra*« şi »*Sappho*«. D-sa va sosi Dumineca la Braşov împreună cu soţul său d-l Radovici dela Berlin, cari ambii vor susţinea rolurile principale în aceste piese, iar celelalte roluri le vor juca D-nele Stoinescu şi Argeşanu şi d-nii Stoinescu şi Popovici toţi din Bucureşti. Intre pauze va declama d-l C. Radovici diverse poezii ale poeţilor noştri şi astfel acest ciclu de trei reprezentaţiuni va fi unul din cele mai frumoase şi rare. Preţurile locurilor dela teatru vor fi cele obicinuite. Bilete se pot prenota la Librăria »Gazetei«.

Din prilejul debutului d-nei Bârsescu »*Societatea pentru fond de teatru român*« a lansat următorul apel:

P. T. Acesta este al 25-lea an de când cea mai mare artistă dramatică română Doamna *Agatha Bârsescu* a păşit mai întâiu pe scenă. După atâţia ani de luptă şi de succese pe scena germană, ea a revenit la scena româneacsă, cucerind inimile tuturor prin farmecul graiului românesc. Dar puţini dela noi au avut ferieirea s'o poată auzi. Acum, în sfârşit, tocmai în anul jubilar al marei noastre tragediane, pe care Europa întreagă o cu-

---

sor precât de bun predicator bisericesc era... † *Floria Moţioc* ne-a învăţat matematica şi fizica... Nu ne făcea, dar nici nu ne cerea multă ştiinţă... In clasa VIII nu ştiam mai multă matematică şi fizică, decât în cl. IV...

Dar „badea“ Florea era un om de bine... Nu supăra pe nimeni. La examene adese răspundea pentru noi şi colegii mei (eu nu atâta) erau buni bucuroşi că luau note de trecere... Eu mai târziu ca profesor şi de arimetică (la Preparandia din Gherla) am trebuit să-mi refac studiul acesta pe de-a'ntregul şi norocul meu, că de mic aveam înclinaţie spre aceste ştinţe... Badea Moţoc a murit, acuma în 22 Mai 1907. Călătorind de Paştile acestea la fiica mea Eugenia măritată la Rodna Veche, şi plecând peste Năsăud, m'am oprit aci o zi. în care am cercetat şi pe bolnavul Moţoc care cu lacrămi în loc de cuvinte, îmi mulţămi că nu l-am uitat.

† *I. Marcianu* ne făcea în cl. VIII, l. română şi era sublim la istoria limbei şi a literaturei. El avea o memorie bună şi o limbă corectă şi frumoasă. Nu l'am văzut nici odată servindu-se, la cursul său, cu note, ca doctorul Lazar...

D. *Moisil* (*singurul* care mai trăeşte dintre profesorii mei) ne făcea *greceasca* după metoda şcoalei germane, era foarte pretenţios şi riguros la carte ca şi la note. Dânsul nu şedea nici odată pe catedă ci îşi aşeza scaunul în faţa noastră şi vorbia şi trata cu noi prieteneşte...

La *filosofie* am avut pe cuscrul Dr. *Ioan Malaiu* (†) care ne făcea *logica.* Malaiu preda şi *istoria*, la care spun unii elevi de ai săi că era asemenea lui Dumbrava un bun povestitor; era şi liniştit bun povăţuitor şi chiar pretien pentru elevii săi a murit în 1903. Deasupra tuturor profesorilor gimnasiali însă se ridica directorul (†) Dr. *Ivan M. Lazar* care, era o *bibliotecă ambulantă*, o inteligenţă lucidă, o inimă însufleţită pentru adevăr, pentru bine, pentru drept şi pentru frumos, şi de o energie şi activitate fenomenală. El voia să fie *afla* şi *omega* pentru întregul gimnaziu, concentrând în ştiinţa sa vastă, tot ce privia progresul nostru în literatură, în ştiinţe, în arte şi în *educaţie.* El ne preda morala, dogmatica şi dreptul în mod filosofic. Cursurile lui erau enciclopedice şi avantate. La universitatea din Viena un coleg al meu care ştia rău latineşte prepara dogmatica, după notele mele luate după cursul lui Lazar în clasa a VI... Dr. Lazar nu şedea la şcoală, dar el se afla la gimnazi dimineaţa la ora 7, de unde nu pleca, decât după cel de pe urmă şcolar după ameaz asemenea. El, deşi luase doctoratul la Jesuiţi în Viena, dar era un enciclopedist desgheţat, era o fire *verde românească*: bun, deschis şi riguros unde se cerea... De când pricep lămurit viaţa şi natura, mi se pare că Plato n'a putut fi altfel decum era regretatul şi în veci neuitatul nostru *director Dr. I. M. Lazar.* Câtă deosebire între umanul şi prea învăţatul director Lazar şi între asprul şi respingătorul director *Wittstock!!*

Şi acuma, după ce am schiţat pe scurt pe bărbaţii, care aveau să contribue mai mult la educaţia noastră, căci acestia formau mediul social cult, din care aveam să inspirăm atmosfera morală, să mă intorc la viaţa mea de şcolar din ultimele 5 clase gimnaziale..

In clasa IV eram numai vre-o 18 şcolari, între cari $^1/_2$ erau buni, iar $^1/_2$ cum a dat Dumnezeu. Eu m'am aşezat în banca ultimă, *ultimul*, lângă *Maier*, care era de vre-o 23 ani şi venise de nou. la Năsăud, paremi-se dela Cluj.. Imbiatu-m'au colegii cei noi să şed macar în banca întâiu undeva, că mă cunoşteau ei, dar eu nu am primit ci am rămas lângă Maier care înafară de *maghiară*, nu ştia aproape nimic.. cetia la toate limbile foarte rău cu accent unguresc. ceeace ne făcea să petrecem *vesel* pe socoteala lui după ce ieşia profesorul din clasă.. Sub durata claseì, nu ne da mâna să râdem. mai ales la greceşte, unde aveam pe seriosul şi vigurosul Papiu, d şi aci Maier se zdrobia de mama focului. Când conjuga el pe: leli*mai*, leli*stăi* leli*stai*.. profesorul îl privia fix iar noi, dacă am fi fost d. e. la badea Moţoc am fi ridicat clasa în slavă.. Dar aşa ne mulţumiam să l năcăjim pe Maier, după ce ieşia mult regretatul Papiu.. Atunci colegul cel mai hazliu *Catul Petre* (care azi e căpitan pensionat în Piteşti — România) începeà: »Acuma frate Maier, ai spus adevărate prostii! Auziţi măi!.. »leli*mai*«, adecă pe româneşte »*măi lele*!« Apoi „leli*stai*« adecă: »*stăi lele*« şi în fine „leli*sai*« asta înseamneză pe româneşte“.. „Sai lele“.. Ce dracu de grecească e asta, frate Maier?!. Mă mir că d-l Papiu te ascultă cu răbdare şi tace... Eu, nu pot să tac! De mai spui prostiile aceste să ştii că eu fac o poznă“...

(Va urma.)

Din viaţa ţărănească.

De Grigorie N. Coatu.

(Fine.)

— Ieram într'o seară la arendaş. Unul dintre ai d-voastră pe care aşi putea să-ţi-l spun chiar pe nume, a venit chiar atunci când eram eu.

— Ce cauţi bre! îl întreabă.

— Ce să caut cocoane!.. Am venit să-mi dai ceva parale.

— Parale!.. Apoi pe ce să-ţi dau!. ai o mulţime de datorie din vara trecută.

— Pe muncă să-mi dai cocoane că dacă o da Dumnezeu sănătate, o să mă plătesc.

oaște și o admiră, — ni se va da prile-?rit s'o putem vedea și auzi în mijlocul nostru. Doamna Agatha Bârsescu va face un turneu în Ungaria și ni-se va prezenta în rolurile ei de forță în piesele mari de renume universal, — și ce e mai mult: va juca *românește!* Turneul ei artistic se va începe în Brașov, unde va da în zilele de 11/24, 12/25 și 13/26 l. c. 3 reprezentațiuni cu o trupă specială.

Aducând aceasta la cunoștința publicului nostru, facem apel la toți Românii din Brașov și din Țara Bârsii, îndeosebi la intelectualii noștri, Domni și Doamne, — ca să folosească acest strălucit prilej! Să alerge cu toții: ca să-și nobiliteze sufletul și să-și încălzească inimele la isvorul fermecător al artei în graiul național și să-și dea tributul lor de recunoștință și admirație către marea artistă a neamului nostru! In numele culturii și artei, Vă zicem tuturor: veniți cu toții să vedem și să aplaudăm pe Doamne Agatha Bârsescu! *Brașov*, în 5/18 Noemvrie 1908. Pentru comitetul societății pentru fond de teatru român: *Virgil Onițiu*, vicepresident. Dr. *Iosif Blaga*, secretar.

Parastas. Duminecă, în 9/22 Nov. a. c. la oarele 9 a. m. se va oficia în biserica rom. gr. or. din Brașov-cetate parastasul, ce-l face »Asociația pentru sprijinirea învățăceilor și sod. rom. meseriași din Brașov« an de an întru pomenirea fericitului ei binefăcător, *Mihail Stroescu* și a membrilor ei fundatori răposați. Tot în această Duminecă la oarele 2 p. m. se vor distribui în localul numitei societății — Strada Castelului Nr. 66 — haine și cisme ucenicilor săraci, pe cari îi ocrotește această societate.

Preoți români pedepsiți. Fibirăul din Hălmaj iarăși a pedepsit o mulțime de preoți români, pentru-că nu au pus pe școlile conf. române inscripția în limba maghiară. Acești preoți sunt: Nicolae Popescu, Ioan Sârbu, Nicolae Sirca, Arseniu Leucă, Petru Sirca, Ioan Fărcaș și Pavel Hărduț. Fie-care a fost pedepsit cu câte 400 cor. eventual 10 zile închisoare.

Jubileul Papei a fost celebrat cu solemnitate în biserica Sf. Petru din Roma. Serviciul divin a fost oficiat de către Papa Au asistat: marele duce Alexandru Mihailovici, marea ducesă Zenia Alexandra, sora Țarului, principesa Matilda de Saxa, misiunile speciale și corpul diplomatic.

Noul ministru plenipotențiar al României în *Viena* fostul agent diplomatic la Sofia d. *Mișu* a fost primit alaltăeri în audiență de către împăratul Francisc Iosif, căruia i-a remis scrisorile sale de acreditare.

Logodnă. Lucreția *Rusu* — Majer, Andrei *Abraham* — Bistrița logodiți. 1908 Noemvrie.

Deputat congresual mirean în cercul *Făgărașului* a fost ales cu 2264 voturi d. Dr. *Ioan Șenchea* advocat. Au mai fost aleși deputați mireni în cercul Sighișoarei d-l dir. gimn. V. *Onițiu*, iar în cercul Hațegului d-l dir. al filialei »Albina« Dr. N. *Vecerdea.*

Incident în sala tribunalului. Din Lipsca se anunță, că senatul tribunalului imperial, a pertractat Luni o afacere de moștenire. Când președintele tribunalului a cetit sentința, prin care Grosser, un mare negutător din Berlin, a fost respins, Grosser a scos un revolver și a tras zece focuri asupra juzilor. Notarul tribunalului a murit momentan, iar judele Männer a fost rănit foarte grav.

Din Șajteni (cottul Csenad) ni-se scrie: In 8 Noemvrie st. n. Ziua Sf. Mare Martir Dumitru, credincioșii parochiei Sajteny au avut o mare bucurie. La oarele 9 a sosit în comună protopopul districtual Rev. Domn Alexandru *Bozintan* ca să instaleze întru vice-archidiacon onorar pe vrednicul preot Georgiu Maior, paroch gr. cat. în Sajteni, care de 15 ani păstorește fruntașa comunitate greco cat. română. Sânta Liturgie s'a început cu solemnitate cântând corul sub conducerea nou alesului cantor-învățător Francisc Racoși toate cântările cu cea mai mare precisiune. După finirea S. Liturgii mult meritatul nostru protopop districtual eșind în mijlocul sf. biserici a relevat în cuvinte călduroase distingerea preotului binemeritat, cetind rescriptul ilustrității sale d. episcop Dr. Demetriu Radu și predând brâul roșu distinsului preot. Acesta în cuvinte elocuente a mulțumit pentru distincțiunea, de care a fost făcut părtaș de către P. S. Sa episcopul. S'a cântat apoi mai de multe ori »Mulți ani«, iar parochul distins s'a adresat către poporeni implorând dela bunul Dumnezeu iubirea între parochi și poporeni. După aceea s'a adresat către representanții bisericei gr. or. invitându-i la pacinica conlucrare întru prosperarea poporului român locuitor în fruntașa comună Sajteni.

Tot din astă ocasiune s'a introdus și nou alesul cantor-învățător Francisc Racoși. — *Un parochian.*

Dispariția unei contese. Foile din capitală aduc știrea, că fetița de 21 ani a contelui Harnoncourt, a dispărut în săptămâna trecută, din castelul contelui din Ecica-română. Contele, care locuia tot în castel, numai în dimineața următoare a primit știrea despre aceasta. Impreună cu contesa a dispărut și instructorul Kanitz. Contesa moștenește după mama ei 10 milioane coroane. Educatorul Kanitz e de 36 ani și e de origine de o familie de nobil german. Pană acum nu li-s'a dat de urmă.

Doliul Chinei. Zilele trecute a încetat din viață împăratul Chinei, iar acum se anunță din Peking că împărăteasa a murit curând după moartea împăratului. Faptul acesta, după informațiunile ziarelor engleze, dă loc la bănuiala că ea ar fi fost otrăvită. Intr'un edict secret emis Sâmbătă împărăteasa declarase că se simte aproape de sfârșitul vieței sale.

Doliul Chinei va dura 100 de zile pentru împărat și 27 de zile pentru împărăteasă. Cadavrul împăratului va fi ținut la palat până la primăvară, când, după ce mausoleul va fi terminat, se va face înmormântarea oficială.

Testamentul împăratului Chinei conține enumerarea faptelor sale și a activitâței, pe care a desfășurat'o pe terenul instrucției, comerciului și comunicației. Prin acest testament, prințul *Payi* este proclamat moștenitor al tronului Chinei. Noul împărat e un om simpatic, care cunoaște bine limba engleză și a călătorit mult în Europa.

Cununii. Domnișoara *Elena Grădinar* și *Iosif Renghea* învăț. fac cunoscută cununia lor religioasă care se va celebra Duminecă în 9 (22) Noemvrie 1908, in biserica română gr. or. din Râșnov, la oarele 3 după amiaz. Felicitările noastre!

— D-șoara *Paraschiva I. Tocanie* și Domnul *Ioan A. Trettu* își vor serba cununia lor religioasă Duminecă în 9 (22) Novembrie 1908, în biserica »Sfântului Nicolae« din Râșnov, la oarele 12 din zi.

— Domnișoara *Ana Nan* și Domnul *Vasile Dejan* își vor serba cununia lor religioasă Duminecă, in 9 (22) Novembrie 1908, în biserica greco-orientală română din Râșnov, la oarele 12 din zi. Masa și dansul se vor ținea în sala Hotelului mare din Râșnov. Nuni: D-na și D-nul George Codrea.

Băile de abur ale Eforiei se redeschid Sâmbătă.

Dr. Augustin Venter advocat s'a transpus cu cancelaria sa advocațială din Str. Hirscher nr. 7, tot în Strada Hirscher nr. 1 în casele lui Stefan Pap și fii.

Candidat de advocat cu oareși-care praxă, află aplicare în cancelaria subscrisului numai decât. Ileanda-mare. — Dr. Victor *Pop* advocat.

Adunarea generală

a Reun. învăț. gr. cat. din jurul Gherlei.

Călcău, la 15/XI n. 1908.

Ziua primă. — Conform decisului luat în adunarea gen. precedentă, Reuniunea noastră gr. cat. din jurul Gherlei în anul curent trebuia să-și țină adunarea sa generală, aproape de periferia teritorului acestei Reuniuni, în romantica comună Letca. Dar din motivul unor impedimente neprevăzute, fu necesitată a renunța la întrunirea ei în acest loc și a se întruni iarăși pe lângă centru. Astfel s'a convocat în unul din fruntașele locuri românești de pe valea Someșului, în comuna Cășeiu, unde s'a și ținut, la 1—2 l. c., adecă în două zile; drept dovadă, că biroul Reun. de astădată și-a fixat o programă cu mult mai vastă decât în anii trecuți și a căreia pertractare reclamă mai mult timp.

Durere numai, că acea programă nu s'a comunicat înainte de adunare ca membrii Reun. — fie prin convocatoare sau foi —, din care cauză mulți inși nu s'au putut orienta în decursul adunării la cele pertractânde. Chiar pentru aceea e de dorit ca cu ocaziunea altor adunări generale să se inducă în convocătoare, eventual să se publice în jurnale și respectivele programe. ca astfel fiecare membru să fie în clar, cu cele ce vor urma sub pertractare și să poată veni cât de pregătit la adunare, ca cu atâta să se vădească și mai bine zelul și interesul, ce-l manifestăm față de Reun. noastră, a căreia deviză este: înaintarea învățământului poporal.

Altcum nu pot detrage nimic din meritul acestei Reun., care prin activitatea ei de 28 ani în totdeauna a arătat cele mai bune dovezi, că-i capace de o muncă respectabilă, cu care se poate număra între primele Reun. din patrie. Spre a ne convinge despre aceasta, e destul să recurgem la adunarea din cestiune, despre care Vă trimit următorul raport:

Serviciul divin. In 1-a Noemvrie, dimineața la 8—10 oare, înainte de toate s'a celebrat sf. misă, în frumoasa biserică gr. cat. din Cășeiu, nu de mult edificată de bravii locuitori. La aceasta misă, afară de membrii Reun., au participat încă o mulțime de popor din loc și jur. Ca conducător la sf. misă a fost harnicul preot local, d-l Gavril *Marțian*, în frunte cu presidentul Reun., Magnif. D. Ioan *Georgiu* vicar gen. eppesc și vicepresidentul Reun. Claris. D. Ilariu *Boroș*, prof. prep. în Gherla. Cântările de sub sf. misă le-a executat corul tineretului local, instruat de învățătorii lor, D-nii Corneliu Rednic și Vasiliu Beudean.

După terminarea sf. mise D-l I. Boroș în prezența unui public număros se suie în amvonul bisericei și la citarea cuvintelor din evanghelia domnitoare: »Ție-ți zic scoală«, — desvoaltă importanța adunărilor învățătorești, recomandând părinților și tuturor poporenilor îmbrățișarea școalelor. Aceasta predică a făcut o foarte bună impresiune asupra ascultătorilor și în special asupra poporului, pe care-l îndeamnă cu bărbăție la jertfă, chiar și prin repartiție mai mărișoară, pentru susținerea școalelor noastre confesionale.

Terminându-se acesta cuvântare, am plecat cu toții pe la cuartire, ca să luăm dejunul.

(Va urma.)

Cuvântare festivă.

ținută recruților din incidentul depunerei solemne a jurământului de fidelitate la 1 Noemvrie n. a. c. în biserica sf. Adormiri din Brașov Cetate, de către protopresbiterul campestru

Nicolae Fizeșianu.

Ostași creștini!
Iubiților mei fii sufletești!

După obiceiul introdus în armată, în oastea împărăției noastre, veți avea voi recruții, — cari abia de vre-o 3 săptămâni ați intrat în slujba cătănească — să renoiți astăzi jurământul de credință către Maj. Sa Preaînaltul nostru Impărat și Rege *Francisc Iosif* I-ul, jurământul ce l'ați depus și astă primăvară la asentarea voastră de ostași.

De aceea vreau eu părintele vostru sufletesc să vă fac băgători de samă, că *sfânt și însemnat* este acest jurământ, pentru-că totdeauna și între toate împrejurările vieții voastre militare să'l aveți în vedere și să știți, că cum aveți să vă împliniți slujba voastră adecă datorințele împreunate cu starea și chemarea voastră militară.

Deci fiți cu ascultare, cu băgare de seamă și luați aminte cele auzite!

I.

Sfânt este jurământul, ce-l veți renoi voi astăzi, pentru-că jurând credință Maj. Sale D-lui nostru celui mai înalt de războiu jurând și făgăduind serbătorește supunere și ascultare prepușilor și maimarilor voștri, chemați de mărturie pe *Dzeu Atotputernicul*, care toate le cuprinde, toate le stăpânește; pe *Dzeu Atotștiutorul* care toate le știe, toate le vede, care cunoaște gândurile și tainele noastre cele mai ascunse, jurând chemați de mărturia pe *Dzeu Preasfântul și Adevăratul*, înaintea căruia neadevărul, minciuna, fățărnicia, jurământul strâmb, călcarea de jurământ, necredința și vânzarea de patrie sunt tot atâtea păcate grele; pe *Dzeu Prea dreptul* care va resplăti odată după dreptate faptele fiecăruia și care nici un păcat nu va lăsa nepedepsit. Il chemați de mărturie în semn, că jurământul vostru este sfânt și adevărat, pentru că la din contră, de cumva ați jura cu gândul ascuns, de a călca serbătoreasca făgăduință, atunci Dzeu »*Domnul oștirilor și al războaielor*« să fie răzbunătorul și pedepsitorul vostru.

II.

Acest jurământ este totodată și *prea însemnat*, pentru-că el îndeamnă pe ostaș în timp de pace a-și împlini cu voe bună

— Bre parale nu mai pot da!

— Da mă rog cocoane că și eu, om oi fi; ți-oi face și ți-oi drege, dacă vom trăi.

Arendașul văzând atâta rugăminte și atâta ploconeală, gata să-i sărute și tălpile și văzînd că nu poate scăpa nici în ruptul capului și-a muiat inima.

— Și câte parale vrei!..

— Apoi vr'o sută de lei cocoane!

— O sută de lei! He he! Ce să faci cu atâția bani?

— Ce să fac cocoane!.. Vr'o 50 de lei îmi trebue pentru pomană și vr'o 50 să iau fetei o jachetă și o bertă, că dă, s'o învechit cele care le are?..

Când am auzit că să cheltuiască 50 de lei pe pomană ca să sature și să îmbete toți răii din sat, îți spun drept că mi s'a ridicat sângele în vârful capului. Nu sunt contra pomenilor și a binefacerilor, dar și așa râsipă nu-mi place. De cât să faci mâncare și beutură de atâța bani, e mult mai bine să plătești un leu, doi, preotului ca să facă ceva rugăciuni pentru cei morți și să ajuți pe cei nevoeși când îi avea și când vei putea, cu câte ceva, iar nu să te duci la arendaș și să-ți prinzi brațele pe un an și pe doi, pentru pomană.

— Judecă și d-ta, dacă-i bine!

— Dă! nu-i bine d-le învățător!

— De unde să fie bine! Cu 50 de lei e mult mai nemerit să-ți iai o juncuță care peste un an sau doi e vacă mare cu vițel și îți ții casa cu laptele ei, ba mai dai și la nevoeși din când în când.

Și iar să dai 50 de lei pe o jachetă și pe o bertă jidovească, ca să joace cu ele fata în horă, înotând prin glod (noroiu) și să se rupă în câte-va zile, n'o găsesc bună.

Să-și facă fata împreună cu mama ei țăsături de lână și de bumbac cari sunt trainice și să-și facă haine pe cari să le poarte de urât până le-o rupe și fără să li-se vadă coatele.

Uite dar unde mai stă răul și care mai sunt cauzele de suntem nevoeși. Să nu ne luăm după străini, cari născocesc mode și ne îndeamnă la lux pentru ca să poată câștiga mult pe spatele noastre.

— Ce are să-ți facă și arendașul când îi cazi silă și când nu poate scăpa de d-ta și când singur îl înveți să-se folosească de nepriceperea d-tale. Și apoi de se mai întâmplă și arendași cari doresc stingerea neamului nostru, dă doamne bine! Am văzut iarăși pe un altul că s'a pus pe muncă pentru 120 lei, ca să cunune. Omul să se întindă numai atâta cât trebue.

Să-și facă calcule și socoteli și tot-d'auna mai bine să întreacă de cât să n'ajungă. Să nu te lași pe nădejdea lui doar și poate.

Să căutăm așa fel ca în totd'auna boerul să aibă nevoie de brațele noastre. Când va fii așa, nu va mai plăti ziua de lucru cu brațele cinci zeci de bani în loc de un leu sau doi, și nici 16 lei falcea de secere în loc de 30 și 40 de lei. Cunosc un sat, unde sătenii n'au obligații cu boerul, ci se învoiesc părălește, bani plătiți pe șină cum s'ar zice și merg foarte bine atât boerul cât și ei, sunt cei mai buni gospodari, față cu cei din satele vecine.

Un alt rău este iarăși că mulți dintre sătenii noștrii își iau sarcini mai mari de cât pot duce.

Așa am văzut pe unii că iau câte 7, 8, 9 și 10 fălci de loc de la boer și le muncește ca vai de ele; pe unde-i arat pe unde nearat, pe unde prășit pe unde neprășit, în sfârșit vai de treabă! Cum poate să înainteze un ast-fel de om, când de pe 10 fălci de loc nu-și poate scoate nici arânda locului! Din contră am văzut pe unii cu pământ mai puțin însă fiind muncit bine și la vreme, a făcut îndoit ca acela cu pământ mult.

Ne lipsește tactica, chibzuiala și socoteala și de aceia mulți, ba încă foarte mulți, săteni de ai noștri, duc traiul greu. Dacă are mult, strică și consumă totul și pe urmă rabdă până li-se lungesc urechile sau se dau la răutăți. Și toate acestea din cauză că nu știm să ne folosim de învățătură ce ni-se dă prin școli, căci atunci, am vedea toate cauzele și toate relele care ne duc la peire și aceasta, e spre bucuria străinilor și a dușmanilor noștri, care au ciudă pe noi, văzând că bunul Dumnezeu ne-a dăruit o țară frumoasă și bogată.

Să fim economi și să ne ferim de risipă, de lux și de fudulie.

şi cu tragere de inimă chiar şi datorinţele sale cele mai grele, ear în vreme de războiu, pe câmpul de luptă îi ridică însufleţirea, îl măreşte curagiul, îi întăreşte braţul şi-l face vitoaz neînfricat.

*

Impăraţii şi stăpânitorii puternici ai pământului, din toate vremurile şi din toată lumea, au recunoscut în totdeauna însemnătatea cea mare a statului militar vrednic de onoarea, de cinstea, ce i-se cuvine şi de aceea l'au şi pus în cinste în rândul al 2-lea adecă numai de cât după statul sfinţit şi ales al preoţilor.

Ei cu toţi au ştiut, că dela chipul şi felul cum 'şi împlineşte statul militar, sau armata datorinţele sale, atârnă siguranţa tronului, vaza domnitorului, binele patriei, binele şi folosului milioanelor de supuşi, dar puternicii au ştiut şi aceea, că acele datorinţe sunt grele şi că pentru împlinirea lor conştienţioasă e de lipsă un îndemn mai înalt, un îndemn mai puternic, care să îmbărbăteze pe ostaşi la împlinirea cu scumpătate a datorinţelor lor; ear acest îndemn înalt şi puternic l'au aflat în religiune, în sfânta lege şi cu deosebire în sfântul ei jurământ.

De aceea împăraţii, regii, şi principii, cu un cuvânt toţi stăpânitori puternici ai împărăţiilor şi ai ţărilor din lume au întrodus jurământul în oştile lor încă din vremurile cele mai demult, ear aceasta întocmire s'a susţinut şi s'a păstrat pretutindenea până în ziua de astăzi.

S'a întrodus, s'a susţinut şi s'a păstrat jurământul în toate armatele din lume, pentru-că s'a adeverit mai pe sus de toate îndoiala, că acest jurământ, aceasta sfântă şi sărbătorească făgăduinţă făcută înaintea lui Dzeu şi a oamenilor, însufleţeşte pe ostaşii cei bravi a aduce cu drag şi jertfa cea mai mare şi cea mai scumpă, a-şi pune chiar sângele şi viaţa pentru tron şi patrie şi pentru-că numai jurământul e în stare a îndemna la împlinirea datoriei sale chiar şi pe un fricos, pe un laş şi mişel dacă nu din iubire către Dzeu, împărat şi patrie apoi încă de frica osândei şi a cumplitelor pedepse ce-l aşteaptă aci pe pământ şi dincolo de mormânt, de cumva şi-ar călca jurământul şi şi-ar părăsi steagul, regimentul său cu necredinţă.

(Va urma.)

Amintiri din Ardeal.

Cel cu cârligul.

Prin anul 1886 se aflau ca cârciumari în comuna Avrig trei ovrei, Maier, Hilf şi Grünfeld şi fie-care căuta să concureze pe celălalt şi pentru a se putea concura au căutat fel de fel de mijloace de distracţiune pentru a atrage publicul, curat vorba lui Maier: »Bade Toadere, ce te duci la Hilf să te înceluie el, vino la mine să te încelui eu«.

Maier, ca cel mai pişicher şi cu esperienţă dintre ei, întroduce jocul de cărţi şi atrage pe notarul şi câţiva indivizi, dar cade şi el în păcatul jocului de cărţi aşa că ce câştiga din cârciumă pierdea la cărţi şi în scurt timp dă faliment, adică ce faliment, că n'a avut nici un capital, dar a mai ajuns şi în datorii şi atunci zicea el: »Mare dreptate are Românul când zice: de cât sărac mai bin' să n'ai nimic, că tot e mai bine să n'ai nimic de cât să ai datorii«.

»Cu nimic m'am apucat de negustorie şi la nimic am ajuns, şi aici tot Românul are dreptate când zice: »Din puţin ajunge omul la nimica«.

Cârcimă nu a mai putut ţinea că nu a avut cu ce şi aşa graţie procedeului lui Avrigenii au scăpat de el şi de atunci cărţi nu se mai joacă în Avrig.

Acum vine Hilf cu o înovaţie, el întroduce metodul beuturei cu reducere din preţ, adică primul chilgram cu vin costă 40 creiţari, dacă la aceaşi masă se consuma mai multe chilograme de vin, atunci fie-care chilogram ce urma se vindea cu o reducere de 2 creiţari, aşa că dacă se consuma de o societate la aceaşi masă 20 chilograme vin, prin procedeul acesta al douăzeci şi unulea chilogram era pe de geaba, şi vre-o 10 ţărani, cari se credeau mai deştepţi şi-au propus să bea de pomană şi să-l tragă pe sfoară pe Hilf cu sistemul lui de consumaţie.

In o Duminecă după prânz aceşti 10 ţărani bine hrăniţi ca să poată bea, ocupă o masă în un colţ al cârciumei şi primul dintre ei comandă un chilogram cu vin şi după ce l'a consumat îl plăteşte cu 40 creiţari, al doilea cere şi el un chilogram şi la plată i-se cere numai 38 creiţari, al treilea îl plăteşte cu 36 creiţari, al patrulea cu 34 creiţari şi aşa mai departe şi cereau oamenii mei nu se 'ncurcau şi închinau pe întrecute zicându-şi, taci că'i treabă, vezi că şi aşa-i bine.

Cârcimarul la rândul lui la fie-care chilogram, ce vindea cu reducere, compensa echivalentul scăzut din preţul vinului cu apă, aşa că şi el putea zice: şi aşa îi bine şi când acei 10 ţărani au ajuns ca să bea chilogramul de vin pe gratis sau de pomană, l'ar fi putut bea fără nici o bătaie de cap la cismeaua din curte, că ajunsese vinul egal cu apa şi ei în loc de a se turmenta s'au deşteptat.

De atunci i-a ieşit veste slabă birtaşului Hilf, nu ar fi mai călcat nimeni în cârciuma lui, că toţi îşi ziceau că le dă apă goală în loc de beutură, şi bietul Hilf ajunsese la desperare, nu mai ştia ce să facă, că cârcima lui era vecinic goală. Pe când mai nainte se plimba prin curte cu mânile la spate şi îşi zicea plin de bucurie; »şi aşa-i bine! şi aşa-i bine« acum nu iese din casă că are loc şi încovăiat ca un covrig se plimbă prin casă şi frecându-şi mânile 'şi zice: şi aşa-i rău şi aşa-i rău, şi puţine zile a mai stat prin Avrig; s'a dus după Maier n'ar mai fi fost venit, că poate era mai bine şi de el şi în tot cazul şi de Avrigeni, stai-ar pe inimă sistemul lui de reducere.

Acum vine Grünfeld la rând. Acesta d'ocamdată nu avea să se teamă de concurenţă, că locurile lui Maier şi Hilf erau încă neocupate, dar totuşi procedeul lui Hilf i'a stricat reputaţiunea şi lui Grünfeld, că lumea îşi zicea şi poate pe drept, că Grünfeld n'ar fi mai breaz de cât Hilf cu toate că faţa lui nu era tocmai aşa pistrue ca alui Hilf, care era stropit binişor, pare că nu mai pe el l'a stropit coşul când a dat din aripi, nu şi pe alţi coreligionari.

Ca să şteargă pata răspândită în sat, că cârcimarii pun apă în beutură, angajează pe un flăcău de român din sat, care să scoată beutură din pivniţă pentru muşterii, că el nu ţinea din beutură nimic în cârciumă sus ci toată beutura o ţinea în pivniţă, aşa că fiecare muşteriu era servit cu beutură proaspătă dela cep, dar fiind calic de felul lui, ca să nu guste băiatul din beutură în pivniţă până o scoate şi până o aduce în cârcimă i-a pus condiţiunea ca în continu să fluere adică de când pleacă până se înapoiază.

Bietul băiat se execută, ce să facă, sluşba-i sluşbă, cu toate că-i lăsa gura apă după un pic de înghiţitură.

Ce îşi zice într'o vreme acest băiat? Dar ce! numai jupânul să umble cu şoalda, eu să nu profit nimic, da să mă fac şi eu puţin mai deştept, că prost nu sunt de loc, şi după puţină bătaie de cap găseşte şi el un chiţibuş şi anume: el se înţelege cu un prietin care să-i ţină locul la fluerat adică să stea de pândă la uşa pivniţei şi când îl va vedea cu cana plină cu beutură să fluere el în locul lui până va înghiţi câte-va duşce.

Chestia este pe repezeală aranjată, prietinul lui se execută şi face pe fluierătorul, — bine înţeles nu pe de geaba, că îi venea şi lui rândul la înghiţit, pe când fluera el înghiţea celalalt şi pe când fluiera celalalt înghiţa el şi treaba mergea strună, dar vorba aia: »ulciorul se duce la apă până se sparge,« aşa şi cu ei, nu a durat multă vreme această convenţiune, că le-a dat jupânul de urmă şi le-a stricat tot meşteşugul.

Jupânul Grünfeld se supărase de această manoperă şi la început voia chiar să dea afară din sluşbă pe acest băiat, dar fiindcă se obicinuise cu el se hotărî a'l menţine în serviciu şi a căutat a inventa un alt mijloc pentru a'l opri de a mai gusta din beuturi.

Jupânul Grünfeld îşi puse la îndemână o bucată de tibişir (cretă) şi de câte ori trimitea băiatul în pivniţă îi trăgea o dungă de la nas în jos cu tibişirul, aşa că dacă l'ar fi împins păcatele pe băiat să-ş vâre botul în cana cu beutură, s'ar fi şters dunga de tibişir de pe buze şi s'ar fi dat de gol.

Vre'o câte-va zile a mers treaba binişor, dar beutura îi făcea în continu cu ochiul şi bietul băiat nu putea sta mult timp nepăsător, aşa că pe cum inventase jupânul lui acest metod, la fel inventase şi el metodul lui, el îşi procurase la fel o bucată de tibişir pe care o ţinea la bun adăpost în pivniţă şi de câte ori era trimis de jupân după beutură, mai întâi îşi înghiţea porţia lui, apoi trăgându-şi linia cu tibişirul peste buze, se apuca şi îşi servea stăpânul şi totd'auna apărea înaintea lui nevinovat şi curat ca unt-delemnul (de candelă).

Jupânul Grüufeld observase că dela un timp în coace băiatul acesta nu îşi mai face serviciul ca mai nainte, devenise cam obraznic şi nesupus, şi nu ştia cărei împrejurări ar putea să atribue această trândăvie şi nesupunere, întâi credea că băiatul ar fi amorezat de vre-o fată din sat şi îi măsura toate mişcările, dar nici umbră de amorezat, era el câte odată lulea nu-i vorbă, dar nu amorezat lulea ci lulea de beutură, ca să'l supraveghieze pas cu pas, ar fi trebuit Grünfeld ca să se ţină după el ca scaiul şi ar fi trebuit să scoboare în pivniţă după el de câte ori era trimis şi asta nu-i cam convenea lui Grünfeld, că el era cam greoiu şi scările pivniţei cam primitive, trebuia deci alt ceva născocit şi a şi găsit jupânul Grünfeld cheia, că nu era prost.

Ce şi-a zis el! o să'l trimit în pivniţă să aducă o cană cu vin, iar tibişirul, cu care trag peste buzele lui, am să'l învălui în hârtie albă şi să simulez că l'am văpsit, şi dacă va veni cu buzele văpsite cu tibişir, atunci nu mai încape nici o îndoială că mi-a aflat meşteşugul şi şi-a procurat şi el tibişir. Şi nu s'a înşălat jupânul Grünfeld în prevederile lui, că chemând băiatul pentru a'l trimite în pivniţă să scoată vin îi trage pe buze cu tibişirul învăluit în hârtie, iar acesta nebănuind şiretlicul jupânului se scoboară vesel ca de obiceiu în pivniţă şi după-ce îşi însuseşte porţia obicinuită de beutură, ia tibişirul şi îşi trage cu el dunga ştiută preste buze şi apoi îşi serveşte în conştiinţă stăpânul.

Când îl vede jupânul Grünfeld, remâne împietrit şi era cât pe aci să-şi uite de sine şi să'şi facă cruce — Era să-i tragă o bătae soră cu moartea, dar temându-se de neamurile băiatului se mulţumeste cu o porţiune sdravănă de înjurături ţigăneşti şi de concediarea imediată a lui din serviciu.

(Va urma).

Bibliografie.

Vasile L. Baron Pop (biografie) de *Dela Cruce*. A apărut în *Biblioteca despărţământului Cluj al Asociaţiunei*, fasc. Nr. 16, cu portretul fostului preşedinte al Asociaţiunei.

*

Contagiuni venerice, *profilactica şi vindecarea* de *Dr. Enea Nicola*. Alba-Iulie, 1908. Aceasta carte prin care autorul ţinteşte în deosebi a face ca junimea, care în preponderanţă se expune acestor maladii să fie cu o zi mai înainte în deplină cunoştinţă a primejdiilor, ce o poate ameninţa — se poate procura în toate librăriile româneşti. Preţul cor. 1·50.

*

In atenţiunea d-lor preoţi!

A apărut:

»Pareneze«

Cuvântări ocazionale şi funebrale

pentru toate ocaziunile
ce obvin în oficiul pastoral al preotului

de *Pr. D. Voniga.*

Lucrare aprobată şi unică în literatura noastră pastorală!

Publicată cu binecuvântare archierească.

Volumul 1. Ediţia II-a

cuprinde o mulţime de cuvântări *potrivite tuturor împrejurărilor, ocaziunilor şi evenimentelor extraordinare ce obvin în vieaţa creştinului şi în oficiul pastoral al peotului.*

Opul se poate procura cu preţ de 4 cor. 20 fil. la autor în *Gyirok* (Temes) şi la toate librăriile româneşti.

*

Constantin Mille „Letopisiţi" schiţe săptămânale din inpresiunile şi viaţa autorului ca ziarist întâmplate dela 15 Novembre 1904 până la 30 Decembrie 1905 cari adunate laolaltă ofer un deosebit interes. Preţul Lei 1·50.

»*Cuvântări ocazionale şi funebrale de Pr. D. Voniga*. Tomul I., 16 coale tip. 80 mare. Tipografia Nouă, Orăştie. Preţul 4 cor. plus porto.

Aceste cuvântări compuse *pentru toate ocaziunile ce obvin în oficiul pastoral al preotului, conţin o mulţime de învăţături, sfaturi, mustrări şi îndemnări morale, toate potrivite împrejurărilor, ocaziunilor şi gradului de pricepere al ascultătorilor.*

Folosul practic ce aduce publicarea astor-fel de cuvântari literaturei noastre bisericeşti, nu se poate accentua îndeajuns. Ocaziunile şi evenimentele extraordinare ce obvin în viaţa creştinului sunt cele mai binevenite şi mai potrivite momente pentru a putea influinţa cu succes asupra minţii şi asupra inimei împetrite a ascultătorilor spre a-i întoarce dela păcat la mântuire.

Cuvântările pr. *D. Voniga* întrunind *lăudabile calităţi materiale şi formale, fiind scrise într'o limbă clară şi plăcută* opul se recomandă pe sine în atenţiunea onoratei preoţimi. Il recomandăm cu căldură.

Se poate procura la autor în *Gyirok* (Temes m.)

ULTIME ŞTIRI.

Sibiiu, 19 Nov. Preşedintele direcţiunei băncii „Transilvania" d-l W. Bruckner a intentat ziarului „Telegraful Român" un proces de pressă pentru articolul „Banca de asigurare Transilvania" publicat în nrul 104 al „Tel. Rom." Răspunderea a primit'o autorul articolului d-l I. A. de Preda.

Viena, 19 Noemvrie. Din incidentul sosirei principelui Ferdinand al României la Viena, pentru a prezenta Maj. Sale felicitările regelui Carol ziarul *„Fremdenblatt"* zice: Impăratul, oraşul şi întreaga Austrie urează oaspelui o înaltă şi cordială bună sosire. Ziarul relatează în urmă meritele regelui României şi zice ca regele se bucură în politica europeană de cel mai mare prestigiu. Ziarul încheie: Raporturile dintre Austro-Ungaria şi România sunt de multă vreme cele mai amicale şi însemnate în ce priveşte confienţa reciprocă. Principele moştenitor român, ca purtător al acestei tradiţiuni, poate fi sigur de cea mai cordială primire. Ziarul *„Neue Freie Presse"* salută cordial pe principele Ferdinand şi relevează de asemenea meritele unchiului său regele României. Ziarul încheie: Urând principelui bună sosire, salutăm din depărtare pe unchiul său, pe amicul sincer al Austro-Ungariei şi al dinastiei noastre şi unim cu această salutare dorinţele noastre sincere pentru restabilirea sănătăţii.

Viena, 19 Noemvrie. Deputatul bucovinean Florea *Lupu* publică în „Reichspost" un articol relativ la votul plural în Ungaria. D-l Lupu arată într'un chip foarte evident urmările rele ce le va avea această reformă pentru naţionalităţile din Ungaria.

Budapesta, 19 Nov. Din Muntenegru se anunţă pregătiri deosebite. Strâmtoarea dela hotar numită Dugo au cuprins'o 8000 de soldaţi. *Pe dealuri sunt aşezate tunuri, iar firele telegrafice în Cettinje şi Cattaro au fost tăiate.*

Budapesta. 17 Nov. Biroul telegrafic anunţă, că ministrul Apponyi a dat o ordonanţă, conform căreia mai multe şcoale româneşti din comunele dinprejurul Clujului au fost silite să *predea toate studiile numai în limba maghiară.* In 11 comune guvernul a dispus ca studiile să se predea paralel în limba maghiară şi română.

Belgrad, 19 Nov. Se aşteaptă în tot momentul dimisionarea cabinetului Milanovici. Noul premier va fi sau *Nikolici*, care va forma un cabinet de concentrare, sau *Pasici*, care formând un ministeriu coaliţionist, *va începe imediat lupta, formând bande.*

Numărul jubilar al „Gazetei Transilvaniei" se poate comanda direct sau prin librării cu preţul de 1 coroană 50 bani în Austro-Ungaria şi 2 coroane (2 Lei 20 bani) în România şi străinătate.

Venitul curat ce va rezulta din desfacerea ediţiei jubilare, a „Gazetei" *se va da fondului jubilar pentru ajutorarea ziariştilor români din Transilvania şi Ungaria.*

ECONOMIE.

Mărunţitul (tăiatul) nutreţurilor păioase.

Imi spunea un plugar mai tânăr şi mai scuturat, care îşi da silinţa să poarte un plugărit mai cu chibzuinţă — o economie mai raţională —: »Am auzit dela mulţi şi am mai cetit şi prin gazete, că e bine să dai la vite cocenii, paiele şi alte nutreţuri uscate, nu întregi, ci tăiate cu maşina de tăiat paie! Am mai cetit apoi, nu ştiu în ce gazetă ori carte, că să dau la vite nutreţ murat, adecă să taiă cu maşina paie ori fân şi să pui într'un ciubăr mai mare sau într'o cadă (vană) un rând de tăietură de aceea, apoi peste ea un rând de sfecle tăiate, peste ele presărată făină sau tărâţe şi iarăşi un rând de paie tăiate şi tot aşa până se umple cada şi apoi să torn peste toate apă. M'am gândit, că dacă e bine aşa, de ce să nu fac şi eu? Era de altfel un an destul de bun, aveam nutreţ destul şi încă tot nutreţ bun! Mi-am cumpărat maşină de tăiat paie şi am început a le da nutreţul tot tăiat: am pus nutreţ să se înăcrească (mureze) şi am urmat aşa vre-o 10 zile! Dar lucram din puteri tăind cu nevasta la paie cu maşina şi cu tăiatul lor şi cu aşezatul nutreţului să se înăcrească îmi pierdeam toată ziua, numai cât mai vedeam şi de vite! La vre-o 10 zile însă m'am săturat de atâta muncă şi pierdere de vreme! M'am gândit, că de ce să mai pierd eu atâta vreme cu tăiat, cu murat, când vitele mele şi până atunci mâncau nutreţul destul de bine, aşa că aproape nu lăsau ogrinji!! De atunci apoi nu am mai tăiat nici un fel de nutreţ, stă maşina în şură de geaba!«

Aşa îmi spunea plugarul acela, când îl sfătuiam ca să taie paie cu maşina şi să le amestece cu sfecle tăiate — tot cu maşina, dar cu cea de tăiat sfecle — şi aşa să le dea la vite! El îmi spunea, că nu a folosit maşina de tăiat paie nici în anii mai săraci când avea nutreţ mai puţin şi şi acela mai cotoros!

Ce învăţătură se poate trage de aici? Aceea, că plugarul acesta a auzit un sfat bun, dar pe care l'a ţinut când nu ar fi trebuit, şi când ar fi trebuit, atunci nu l'a ţinut şi nu l'a urmat!! Mai păţesc şi alţii aşa, ba unii, când aud câte ceva, nici nu mai încearcă, chiar de ar fi sfatul cât de bun! Ei zic: »de ce să încerc, că îmi dă prea mult de lucru!?«

E acum întrebarea: *e bine să tăiem nutreţurile păioase (uscate) şi de ce să le tăiem?*

La aceasta răspundem, că de cele mai de multe-ori nu e de lipsă să tăiem nutreţurile păioase, căci acestea, precum sunt paiele, fânul, trifoiul, luţerna, măzărichea, moliorul (şi alte nutreţuri păioase uscate), dacă nu sunt stricate, ploate sau mucezite sau prea cotoroase, le mănâncă bine vitele şi aşa întregi, cum sunt, fără ca să lase mulţi ogrinji din ele! Aşadară până când le mănâncă destul de bine vitele, fără să risipească prea mult pe jos din ele — ca ogrinji, — până atunci nu trebue să le tăiem. Cu atât mai vârtos, că pentru sănătatea vitelor e cu mult mai bine, dacă mănâncă nutreţurile păioase întregi, căci li se întăreşte rânza şi nu li-se învaţă prea gingaşe, cum li s'ar face, dacă le-am da tot numai nutreţuri tăiate mărunt, ne mai având lipsă să le mestece atâta! — Mai ales la cai, la viţei tineri, la vitele de jug şi de prăsilă, întru cât se poate, să le dăm nutreţuri păioase întregi!

Totuşi câte odată e mai bine să se taie nutreţurile păioase şi mai ales paiele, căci prin aceasta le foloseşte mai mult la vite! *Când să tăiem nutreţurile păioase?*

La aceasta răspundem, că peste tot numai atunci să le tăiem, când folosul, ce-l avem tăindu-le e mai mare, ca cheltuiala şi munca şi vremea pierdută cu tăiatul lor!

(Va urma).

Producţiuni şi Petreceri.

„Reuniunea sodalilor români din Sibiu“. Invită la concertul ce se va aranja, Sâmbătă, 8/21 Noemvrie 1908 în »Unicum«. Dirigent: Augustin Bena, profesor de muzică. *O parte a eventualului venit curat este destinat pentru fondul »Episcopul Nicolae Popea pentru masa învăţăceilor meseriaşi«.* Din şedinţa comitetului »Reuniunii sodalilor români din Sibiu«, ţinută la 12 Noemvrie st. n. 1908. *Victor Iordăşianu*, prezident. *Stefan Duca*, notar.

Program. Motto: »Uniţi în cuget şi 'n simţiri«. Cântăm cântări de înfrăţiri«. 1 Două cântece pentru cor mixt, de D. G Kiriac: a) Morariul, b) Domnul Iisus Christos. 2. Două cântece pentru bariton, cu acompaniare de pian, executate de dl Eugen Popp: a) Ce te legeni codrule, de G. Scheletti. b) Frunzuliţă foi de fag, de T. Popescu. 3. Ce vii bade-o târzior, pentru cor mixt, de A. Bena. 4. Două cântece pentru sopran, executate de d-şoara Eugenia Roman: a) Jale, de C. Auner, b) Te-am văzut cu ochii plânşi, de O. Spirescu. 5. Dorul meu, pentru cor mixt, de I. Mureşianu. 6. Două cântece pentru tenor, executate de dl Ioan Stanciu: a) La mijloc de codru des, de N. Ionescu. b) S'a dus amorul, de E Caudella. 7. Două cântece pentru cor mixt, de A. Bena: a) Inima, b) pe deal. După concert joc. Fumatul înainte de oarele 10 este oprit.

*

Petrecere în Braşovul-vechiu. „Corul bisericei greco-orientale române a sfintei Adormiri din Braşovul-vechiu« invită la producţiunea muzicală-teatrală impreunată cu dans, ce o va arenja *Sâmbătă în 8 Noemvrie st. v.* (21 Noemvrie n.) 1908 (ziua sfinţilor aruangeli Mihail şi Gavril), în sala hotelului Central Nr. 1 din loc. Inceputul la $7\frac{1}{2}$ oare seara. Corurile se dirigează de d-l Romulus *Ardelean* învăţător. După producţiune urmează dans, începând cu »Căluşerul« şi »Bătuta«. Preţul de intrare: de persoană 1 coroană. Studenţii 60 bani. Venitul curat este destinat pentru fondul corului dela biserica Sfintei Adormiri din Brasovul-vechiu. Suprasolviri şi oferte marinimoase se primesc cu mulţămită şi se vor chita pe cale ziaristică. Bilete se află de vânzare la libraria A. Mureşianu.

Program: 1) G. Dima: »Mândruliţă de demult«, cor mixt, 2) I. Vidu: »Nu-mi place«, »Imi place«, coruri mixte. 3) Declamaţiune. 4) I. Vidu: »Răsunetul Ardealului«, cor mixt cu solo de bariton. 5) Teatru: »Idil la ţară«, comedie într'un act de Juin şi Flerx, localizată de Maria Baiulescu.

*

Corul din Vaichid invită la concertul impreunat cu teatru şi declamări, ce se va ţinea Dumineca la 22 Noemvrie st. n. 1908 sub conducerea d-lui Ales. I. Sighişoreanu inv. Venitul curat este destinat pentru zidirea din nou a şcoalei româneşti din loc.

Partea I.: 1. »Marş« de A I. Sighişoreanu (cor. mixt). 2. *** Declamare *** 3. »La fântână« de Bena (cor. mixt). 4. *** Declamare *** Partea II. Teatru. 5. »Cinel-cinel« (comedie în un act) de V. Alexandri. Partea III. 6. »Negruţa« de I. Vidu (cor mixt cu solo de tenor şi sopran). 7 *** Declamare *** 8. »Inzădar alerg pământul« de G. Dima (cor mixt). 9. *** Monolog *** 10. »Dorul Târnavelor« de A. I. Sighişoreanu (cor mixt cu solo de sopran). Dans.

*

„Secţia industrială“ din »Reuniunea Economică din Orăştie« invită la producţiunea teatrală care se va ţinea Sâmbătă, în 21 Novembre n. 1908 în sala hot. »Transsylvania« din Orăştie. Inceputul punct la 8 oare seara. Venitul curat e destinat fondului propriu.

Program.: I. »Vacanţii«, comedie originală într'un act, de Maria Baiulescu. II. »Ţiganul la miere«, anecdodă de T. Speranţă, decl. de d-l N. Oprişiu. III. »Dela Nord la Sud«, comedie într'un act, din italieneşte, de Z. Bârsan. După producţiune dans.

MULTE ŞI DE TOATE.

Pălării uriaşe în Londra.

Pălăriile de damă iau în Londra o măsură cu mult mai mare decât în Paris. Miss Marie George, o cunoscută actriţă dela teatrul »Drury Lane,« are o pălărie a cărei periferie e de 1 m. 80 cm. Miss Marie Lloyd a avut pe bina dela Tingeltangel o pălărie care avea periferia, nici mai mult nici mai puţin decât de 3 metrii.

La toate însă le-a pus vârf Miss Madge Temple care dispune deja de mult de o colecţie de pălării a căror periferie e cel puţin 1. 80 m. Pentru fie-care pălărie are un cufăr (giamantan) anume pregătit. In timpul d n urmă ea a apărut în Coliseul din Londra cu o pălărie de 4 20 metrii. Preţul acestei pălării uriaşe este 2400 mărci germane (cam 2900 cor.) O nimica toată! Cele 15 pene de struţ de pe pălărie, fie-care de 2 metrii de lungă, au constat singure 2000 de mărci. Din norocire nu poartă şi privitoarele dela Coliseu tot ast-fel de pălării. La noi s'ar spăria lumea când ar vedea o damă cu o pălărie de un metru şi jumătate în periferie. Ce ţi-o fi cu civilizaţia!?

Voiajul de nuntă.

Mult s'a schimbat în cursul vremilor voiajul de nuntă, acest product al epocei romantice. Inainte era în Anglia obiceiul ca cea mai bună pretină a miresei, una din surorile de mireasă, să însoţească pe noii căsătoriţi în voiajul lor. In ziua de azi însă tinerii vreau să fie singuri. Ei călătoresc — dacă au la dispoziţie timp mai puţin — în un ţinut mai frumos din patria lor; dacă au timp mai mult, călătoresc în locuri mai depărtate. Modern e un voiaj de nuntă în Egipet sau o călătorie mai lungă pe mare; în timpul mai nou voiajul se face în automobil; prinţul Cyril al Rusiei e inventătorul acestei mode. Modern e apoi să-ţi alegi ca ţântă a voiajului de nuntă un oraş mare în care tinerii pot petrece cât mai retraşi. Mai extravagant în ce priveşte voiajul de nuntă a fost contele de Lesdain care a ajuns la ideea că n-ar fi rău să se asocieze cu soţia lui de 19 ani la o societate care făcea o călătorie de explorare. Curagioasa lui soţie l'a însoţit în Tibet şi în China, dela Peking la Sikkim. O tânără păreche din Pensylvania a făcut-o şi mai lată. Ca adevăraţi Americani adecă şi-au petrecut luna de miere într'o mină, la o afunzime de 340 metrii sub pământ.

*

Frica ţarului Ferdinand.

Omul cel mai bine înarmat în toată Europa e noul ţar al Bulgarilor, Ferdinand I. Odaia lui de durmit e plină cu tot felul de arme. Pe toate mobilele stau pistoale, revolvere şi pumnale. O puşcă mai mică cu repetiţie care totdeauna e încărcată, nu e permis să-i lipsească nici când de pe masa de noapte. Nepotul său Louis Philippes e cu mult mai curagios dar suferе mult având spasmuri. Anul trecut într'o noapte cei din palat au fost treziţi de puşcături; detunăturile veniau din odaia prinţului. Strigăte de ajutor însă nu s'au auzit şi întâmplarea a rămas moartă. In dimineaţa următoare servitorii ziceau că puşca de sigur s'a descărcat de sine. De când Ferdinand I. s'a căsătorit de nou cazul nu s'a mai repetat. Domnitorul Bulgariei însă e apărat de inimicii săi şi prin poliţia sa. Nu e nici o ţară în care spionajul să fi ajuns aşa departe. Numai în Sofia sunt 430 bărbaţi şi 50 femei spioni

*

Romanul unui bandit.

In Chalon-sur-Saone (Franţa) a fost arestat un bandit a cărui viaţă e plină de aventuri. Don Tournout e abia de 30 ani dar faptele lui întrec cu mult pe acelea ale unui bandit bătrân şi încărunţit în meseria sa. Poliţia din Franţa ani de-arândul a încercat să pună mâna pe el dar toate încercările au rămas zadarnice. Dragostea însă l'a dat şi pe el gata. Amanta lui, Clara Tylgat, l'a tradat denunţându-l poliţiei.

Don Tournout s'a născut în Paris în Iulie 1878. Părinţii lui erau oameni foarte cinstiţi şi bine văzuţi de toată lumea. Copilul avea de timpuriu aplicare spre hoţie. Deja la vârsta de 13 ani a făcut o spargere în biserica din Nieppe. La 16 ani il internară în o casă de corecţiune dela V. Fal-d'Hyres de unde fugi, dar fu prins îndată şi ţinut acolo până când a devenit maiorean. După ce a eşit de aici, a întrat în armata belgiană şi în 6 luni a ajuns corporal. S'a săturat însă de viaţa militară şi a dezertat. In timpul acesta a cutreerat Elveţia, Germania şi Italia. In călătoriile sale se folosea totdeauna de ocazie şi fura de svânta. Reîntors în Belgia a fost arestat şi judecat la 3 ani temniţă ca dezerter. După un an de zile îşi recăpăta rangul în armată. Incă în aceeaşi zi dezertă însă din nou şi se înrola în legiunea streină.

Sub generalul Lyantey s'a luptat cu multă bărbăţie şi a fost decorat. In 1903 a fost liberat şi s'a retras la Lille unde a trăit un an de zile cât se poate de cinstit. Atunci s'a încurcat în dragoste. A răpit o fată tânără şi a trăit din cerşit şi din furat, în urmă a ajuns controlor la expoziţia din Amiens. Ocupaţiunea aceasta l'a plictisit iute şi de-grabă. S'a făcut cântăreţ de stradă şi în modul acesta işi câştigau amândoi pânea de toate zilele. Intr'o bună zi îşi părăsi amanta şi plecă la Farsi. Aici a cunoscut-o el pe Clara Tylgat care a fost pentru el o nenorocire. Intr'o seară azistând cu iubita sa la o reprezentaţie de chinematograf în al cărei program era şi o jefuire de biserică, îşi aduse aminte de talentul său. A doua zi a plecat cu Clara în Franţa unde a jefuit nu mai puţin de 200 de biserici şi capele până când în urma tradării amantei sale a fost arestat. In temniţă trăeşte ca un filosof. Ceteşte mult şi cu predilecţie ceteşte romane senzaţionale şi istoria Franciei pe cari le află foarte interesante. Un singur gând îl munceşte: să-şi răsbune asupra Clarei Tylgat.

*

O ciudată piedecă de căsătorie.

Inainte de asta cu vre-o jumătate de an un tânăr din Paris a cerut în căsătorie pe o fată cu numele Eugenia. Cererea i-s'a şi primit. La facerea actelor de cununie însă ce să vezi? In atestatul de botez domnişoara Eugenia fusese trecută ca »băiat« şi cei dela diregătorii aşa ştiau şi acum că e băiat şi nu fată. Inzadar au arătat părinţii că ea fără doar şi poate e fată şi că mai pre sus de toate ea nu va face miliţia deşi a ajuns la vârsta aceea. Diregătorii n'au dat crezământ la nici una din dovezile acestea şi părinţilor nu le-a rămas alt-ceva de făcut decât să intenteze pe spesele lor un preces şi să ceară ca judecătoria să hotărască. Numai pe baza sentinţei adusă de judecătorie a fost »domnul Eugenia« recunoscut ca fată şi i-s'a dat voie să se mărite. *D.*

*

Când Patriarh, când Sultan.

In Stambul Patriarhul,
Bine trăeşte sireacul,
Cel mai bun vin el 'l bea
Patriarh să fiu, aşi vrea,

Ruga 'mi spre tin' cel prea 'nalt,
'Mi-o ridic, fă-mă Prelat!
Dar stai, Doamne, nu mă face
Traiul lui nu-mi tocmai place.

Evanghelia-l opreşte
A iubi mândre neveste,
De Venus oropsit fiu,
Patriarch nu voiu să fiu!

Frumseţea din lumea toată
In Stambul e adunată,
Pe toate le stăpâneşte
Sultanul, şi le iubeşte

Barem opt luni peste an,
Doamne, să mă faci sultan!
Dar stai, Doamne, nu mă face,
Viaţa Turcului nu-mi place!

Că-l opreşte Coranul
A bea sau gusta vinul,
De Bachus urgisit fiu
Sultan nu voesc să fiu!

Doamne, îmi făcui alt plan,
Fă-mă Prelat şi Sultan!
O viaţă fericită
Cred c'aşa mai nemerită.

Acum daţi-mi vin să beau,
Intâi Patriarh, da vreau,
Să beau pân' o da pe lat,
C'aşea bea cine'i Prelat!

Acum scumpă nevestiţă,
Dă' mi-a ta dulce guriţă,
Şi vino la sânul meu,
Vreau să-ţi fiu Sultanul tău!

Viaţă dulce fericită,
Cred c'aşai mai nemerită,
Să mă tot schimb peste an,
Când Patriarh, când Sultan.

(»Hazu S.«) *Toma Frăţilă.*

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu
Redactor respons.: Victor Branisce.

Crucea sau steaua duplă electro-manetică R. B. Nr. 86967 a lui Müller, care se bucură de renume în ţeara întreagă, astăzi şi-a sporit documentele de vrednică recunoştinţă cu încă unul, pe care îl dăm aici în întregime:

Prea St. D-le Müller!

Primeşte sincera mea mulţumită; umflătura soţiei mele s'a tras aproape de tot şi chiar şi durerile de spinare şi de stomac şi sgârciurile în inimă se repetează tot mai rar. Te rog să-mi mai trimiţi 6 aparate R. B. Nr. 86967 de câte 8 coroane, căci oamenii chiar din al treilea sat mă roagă să le aduc astfel de aparate.

Jajhalma, Cu deosebită stimă:
Ştefan Bördi,
magaziner.

De aceea n'ai cuvinte ca să recomanzi în destul acest aparat tuturor celor ce sufer de reumatism, bătae de inimă dureri de cap, de dinţi, impotenţă, mâni şi picioare rece, epilepsia, sgârciuri de stomach, lipsă de poftă de mancare, ischias etc. etc. Aparatul costă 4 fl. şi se află la d-l Müller Albert în Budapesta V/28 strada Vadász 34.

Câte-va cuvinte asupra boalelor secrete.

E trist, — dar în realitate adevărată că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulţimea acelor oameni, a căror sânge şi sucuri trupeşti sunt atrofiate şi cari în urma uşurinţei din tinereţe şi prin deprinderi rele şi-au sdruncinat sistemul nervos şi puterea spiriutală. **E timpul suprem ca acestei stărĭ îngrozitoare să se pună capăt.** Trebue să fie cine-va care să dea tinerimei deslușiri binevoitoare, sincere şi amănunţite în tot ce priveşte viaţa sexuală, trebue să fie cine-va căruia oamenii să-şi încredinţeze fără teamă, fără sfială şi cu încredere necazurile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste necazuri ori şi cui, ci trebue să ne adresăm unui astfel dĕ medic specialist, conştiinţios, care ştie să dea asupra vietei sfaturi bune sexuale şi ştie a ajuta şi morburilor ce deja eventual există, **atunci apoi va înceta existenţa boalelor secrete.**

De e chemare atât de măreaţă şi pentru acest scop e institutul renumit în toată ţara al **D-rului PALOCZ, medic de spital, specialist, (Budapesta, VII., Rákóczi-ut 10)**, unde pe lângă discreţia cea mai strictă, primeşte ori-cine (atât bărbaţii cât şi femeile) deslușirĭ asupra vieţei sexuale, unde sângele şi sucurile trupeşti ale bolnavului se curăţă, nervii i-se întăresc, tot organismul i-se eliberéză de materiile de bólă, chinurile sufleteşti i-se liniştesc.

Fără conturbarea ocupaţiunilor ḑilnice **dr. PALOCZ** vindecă deja de anĭ de ḑile repede şi radical **cu metodul săŭ propriu de vindecare**, chiar şi cazurile cele mai neglese, ranele sifilitice, *boalele de ţeve băşică, nervi şi şira spinărei, începutul şi de confusie a minţei, urmările onanieirei ale sifilisului, erecţiunile de spaimă, slăbirea puterei bărbăteşti (impotenţa), vătămăturile, boalele de sânge, de piele şi toate boalele organelor sexuale femeeşti.* **Pentru femei e sală de aşteptare separată şi eşire separată.** In ceea-ce priveşte cura, depărtarea nu este piedecă, căci dacă cine-va, din ori-ce cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci cu plăcere i-se va da răspuns amănunţit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înlătura numai marca de răspuns). **Limba română se vorbeşte perfect.** După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorinţă se retrimit fie căruia. Institutul se îngrijeşte şi de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 óre a. m. până la 5 óre p. m., (Dumineca până la 12 óre a. m.)

Adresa: **Dr. PALOCZ**, medic de spital pescialist, Budapesta, VII., Rákóczi-út. 10.

Nr. 17605/908.

Publicaţiune.

Pe baza recercării on. tribunal regesc din loc se aduce la cunoştinţa publică. ca on. acela în privinţa comasării locurilor din „Poiana" — aflătoare pe hotarul comunei Brassó — a emis următoarea resoluţiune:

Sz. 8962—908.

Végzés.

A brassói kir. törvényszék Brassó város részleges tagositási ügyében az elömunkálatok megkezdése tárgyában az 1908 evi szeptember hó 26-ik napján felvett — 8962—1908 polg. szám alatt levő — jegyzőkönyv alapján az érdekelt birtokosok és az általuk az 1908 évi szeptember hó 26-ik napján tartott tárgyaláson földmérővé közös egyetértéssel megválasztott Schmidt György földmérő, brassói lakos mint vállalkozó között Brassóban a fennebb irt napon megkötött szerződest az 500—908 I. M. szám alatt kiadott utasitás 68 § a értelmében — azzal a hozzáadással, hogy a tagositás a brassói kir. törvényszéknek 1907 evi december hó 31-en 10348—1907 polg. szám alatt kelt és a marosvásárhelyi kir. itélőtábla által 1908 évi április hó 15-ikén 894—908 polg. szám alatt hozott itélettel helybenhagyott itéletével lett jogerösen elrendelve — ezennel jóváhagyja.

Egyidejüleg a kir. törvényszék a Brassóban 1908 évi szeptember hó 26-ik napján megtartott tárgyaláson az eljáró biró által az érdekelt telek meghalgatásával készitett — 8962—908 polg. szám alatt levő — költségelőirányzatot is 22365 korona 49 fillér, azaz: huszonkétezerháromszázhatvanőt korona 49 fillér végösszeggel a fennebb hivatkozott utasitás 68 és 153 §-ai értelmében jóváhagya — azzal a kijelentéssel,

hogy az ekként előirányzott költségek behajtása az 1908 évi julius hó 1-sö napjától számitandó 8 (nyolc) év alatt lesz eszközlendő.

A fennebb emlitett földmérői szerződés és a költségelőirányzat a jelen végzés jogerőre jutása után fognak jóváhágyási záradékkal ellát-tatni.

A kir. törvényszék a fennebb hivatkozott jegyzőkönyvnek azt a részét, mely szerint a 800—1908 I. M. szám alatt kiadott rendelet 21 §-ában jelzett azon bizottság tagjaival, mely az e részben fennálló szabályok értelmében a városi közegeket a birtokrendezési költség járólékok körüli teendőikben ellenőrzi.

Az érdekelt birtokosok által Belindescu István brassói (Podul cretului 7 sz.) és Lupán András gör. kel. egyházgondnok brassói (Alsó-Kákova 4 sz.) lakosok lettek megválasztva, — továbbá azt a részét, melyszerint az 500—908 I. M. szám alatt kiadott utasitás 66 §-a értelmében a fennebb jelzett bizottság elnökéül az eljáró biró által Schiel Gusztáv ev. lut. lelkész brassói lakos lett kinevezve, — tudomásul veszi.

Erről a kir. törvényszék az összes érdekelteket értesiti.

Brassó, 1908 évi október hó 12-én.

A kir. törvényszék üléséből:

Wittich s. k. elnök. Dr. Péter Endre s. k. jegyző.

Brassó, în 7 Noemvrie 1908.

(403,1—3.) *Magistratul orăşănesc.*

TODOR MANU

Fabrica de Brânză şi Caşcaval, Braşov,

aduce la cunoştinţa Onor. muşterii, că **marfă gata nouă** se capătă numai cu **începerea lunei lui Decemvre a. c**

(402,1—3.)

Nr. 479—1908.

Publicaţiune.

Mercuri în 25 Noemvre a. c., la 10 oare a. m. se va ţinea în cancelaria administraţiunei pădurilor orăşăneşti-timiş în Brassó o licitaţiune cu oferte în scris pentru darea în arândă a umătoarelor locuri de păşune în pădurea din Braşov oraş-timiş pe timp de 6 ani dela 1909 Ianuarie 1 şi până la finea anului 1914.

Obiectul Nr. I.

a) revirul oraş-Trainer până la Krukur mic;

b) revirul timiş-Vama, Valea vormi Lamba mică.

a) păşunea de pădure: 798.12 K. I. |
b) livezile 16.64 „ „ | suma 814.76 K. I.

Preţul de strigare 350 K.

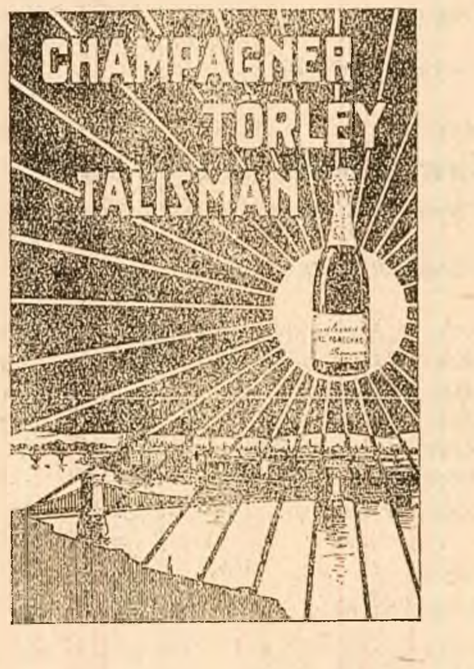
Oferte închise, timbrate în ordine şi scrise cu sumele oferite şi cu declaraţiune, că oferentul cunoaşte condiţiunile şi se supune acelora, sunt a se presenta la administraţia pădurilor oraş-timiş până la 25 Novembre a. c. la 10 oare a. m.

Condiţiunile de arândare se pot lua în vedere în cancelaria subscrisei.

Brassó, în 8 Novembre 1908.

401,2—2. Administraţia pădurilor oraş-Timiş

La Domnul **George Enescu**, comersant Poiana-Mărului se capătă **VIN BUN** curat de Ardeal en gros cu **50 bani litru.** No.245.,9—20

Viţe nobilitate

liferează cu garanţie, asortiment bogat de tot soiul, firmă de mulţi ani recunoscută ca prima şi foarte solidă:

Prima Pepinerie cu viţe nobilitate de pe Târnava.

Proprietar: **Fr. CASPARI,**

Mediaş Nr. 24 (Ardeal).

Cereţi Catalogul preţurilor!

Catalogul conţine scrisori de recunoştinţă din toate părţile ţerei. Proprietarii de vii, înainte de a comanda îşi pot câştiga siguranţa verbal sau prin scris la persoane cunoscute, despre soliditatea firmei de sus. [351,9—34.]

Cărţi noi.

In institutul de arte grafice „*Minerva*" au apărut următoarele cărţi frumoase:

Titu Maiorescu, „Critice", Volumul I, preţul 1.50 cor.

C. Sandu-Aldea, „Pescar de Islanda" preţul 1.50 cor.

Ludovic Dauş, „Iluzii" roman 1.50 coroane.

Ion Bârseanul: „Dor pustiu". C. 1·50

N. Dunăreanu. „Răsplată" (nuvele). Preţul cor. 1.50.

I. L. Caragiale. „Momente, Schiţe, Amintiri". Preţul cor. 2.—.

Adina Gr. Olănescu. „Cugetări". Preţul cor. 1·50.

Guy de Maupassant. „O viaţă" (umilul adevăr) traducere de *Em. Gârleanu.* Preţul cor. 2·—.

Cor. Moldovan. „Cântarea cântărilor". Preţul cor. 1·—.

Caton Theodorian: „Sângele Solovenilor". Cor. 1·50.

C. Sandu-Aldea: „Sfaturile unui plugar luminat", cărticica I-a. 50 bani.

Al. Cazaban: „Chipuri şi suflete". Cor. 1·50.

Maria Baiulescu. „Extaz" (poezii). Preţul cor. 1.50.

M. Sadoveanu. „Dureri înăbuşite" ediţia II. Preţul cor. 2·—.

M. Eminescu: „Poezii postume", ediţie nouă. Cor. 1·50.

Se pot procura şi prin librăria „Gazetei Transilvaniei" în Braşov şi a se adauge la fiecare porto 10 bani.

Cărţi nouă sosite la »Librăria Gazetei«

Din colecţiunea C. Sfetea au sosit 4 numeri.

No. 1 Alexandri »Despot-Vodă« 1 cor. 10 porto.

No. 2 Mihail Eminescu »Proza« 1 cor. 10 porto.

No. 3 C. Negruzzi »Poezii şi Teatru« 1 cor. 10 porto.

No. 4 Ioan Sandulescu »Poezia lirică« 2 cor. 10 porto.

Dr. STERIE N. CIURCU.

VIII Kochgasse Nr. 29 — Viena

Consultaţiunĭ

cu celebrităţile medicale, cu specialiştii de la facultatea de medicină din Viena.

Telefon nr. 17065.

Hala e încălzită.

Bioscopul APOLO din Budapesta

Strada Vămei.

Mercuri în 18 şi Joi în 19 Novembre serată umoristică:

1. Sinucidere în duet (tablou humoristic). 2. Trădătorul (dramă). 3. Plagiatori. 4. Minunile lui Brama. 5. Jocurile olimpice din London (partea întâia. Părechia regală a Angliei deschide jocurile. Exerciţiile libere a grupurilor singuratice deschid jocul, apoi urmează exerciţii singuratice ca pe stâlp, pe inel, pe funie, diferite salturi. Intrecere de înotat. Fottbal în apă şi scufundătorii închid partea primă a jocului. Se poate vedea numai Mercurea şi Joia. Un regiment de armată spaniol. Primul roc lung. Grotescuri. Umflătură neplăcută). (Tablou humoristic).

Tot a doua-zi program nou.

PREŢUL LOCURILOR: Loje (4 persoane) cor. 4.—; Un loc în loje cor. 1.—; Locul I. 80 fil.; Locul II 60 fil.; Locul III 20 fil.; Copii sub 10 ani şi soldaţii plătesc pe locul I şi II preţul de jumătate.

Representaţiile în zile de lucru dela 6—$7^1/_2$ **oare** şi dela **8—$9^1/_2$ oare.**

Dumineca şi sarbătoarea dela 3—$4^1/_2$ oare; $4^1/_2$—6 oare; 6—$7^1/_2$, $7^1/_2$—$9^1/_2$ oare.

Bilete se pot lua înainte toată ziua dela D-l I. VICTOR, trafică, Strada Vămii 30.

Cerând sprijinul Onor. public semnez cu toată stima

(4-20) **Direcţiunea.**

A XXVII Loterie de stat reg. ung.

pentru scopuri de binefaceri. Loteria aceasta conţine **11.969 câştiguri** cu suma totală de **365.000 cor.**, cari se plătesc în bani gata.

Câştigul principal 150,000 coroane.

Şi					10	câştiguri	cu	1,000	cor.
1	câştig principal	cu	20,000	cor.	150	»	»	100	»
1	»	»	10.000	»	300	»	»	50	»
1	»	»	5 000	»	1,500	»	»	20	»
5	câştiguri	»	2,000	»	10.000	»	»	10	»

Tragerea urmează irevocabil în 30 Decemvrie 1908.

Un los costă 4 coroane.

Losuri se capătă la **Direcţia Loteriei r. u. în Budapesta** (Oficiul vamal), la toate oficiile de Poste, Dajdie, Vamă şi Sare, la staţiunile Căilor ferate, Trafici şi Zarafii.

391,3—6. Direcţiunea loteriei reg. ung.

Viță altuită! *Viță altuită!* *Viță altuită!*

De vânzare:

Un cuant mai mare de altoi de vița cl. I-mă, altuiți în viță americană („*Riparia Portalis*“) după metoda cea mai bună (altoirea în muşchi) în următoarele specii:

Soiuri pentru vin alb:

Rizling italian (Olasz Rizling) 1000 buc. = 200 cor.
Mustoşi (Musztos fehér) 1000 = 200 „
Goarneşi, Iordovană (Iárdovány) 1000 buc. = 220 „
Galbini (Mézes fehér) 1000 = 200 „
Feteşti (Erd. Leányka) 1000 = 200 „
Mestecați (Vegyes borfej) 1000 buc. = 200 „
Rulendi (Ruländer) 1000 „ = 200 „
Şm'ghiră (Som. Furmint) 1000 = 200 „
Ezerjó 1000 buc. = 200 „
Bacator 1000 „ = 200 „
Silvan verde (Zöld Szilvány) 1000 buc. = 200 „
Chasselas Napoleon 1000 b. = 200 „
Muscat Lunel 1000 buc. = 220 „
Muscat Croquant 1000 „ = 240 „
Slancamenca (roşie) 1000 „ = 240 „

Soiuri pentru vin roşu:

Burgundi, mare (Nagy Burgundi) 1000 buc. = 200 cor.
Lugojană, neagră (Nemes Kadarka) 1000 buc. = 200 cor.
Carbenet (Carbenet franc) 1000 buc. = 200 cor.
Merlot 1000 „ = 200 „

Soiuri de desert (de masă) csemege:

Chasselas blanck croquant (alb) 100 buc. = 22 cor.
Chasselas rouge croquant (roşu) 100 buc. = 22 „
Muscat Alexander (alb) 100 = 22 „
Muscat Passatutti (alb) 100 = 24 „
Muscat Ottonel (alb) 100 = 28 „
Muscat Hamburg (negru) 100 = 30 „
Kossuth Lajos (alb) 100 = 30 „
Suvenir de mileniu (alb) 100 = 40 „

Oriaşul de Genua (Genuai oriás (alb) 1000 buc. = 40 cor.
Csaba gyöngye (alb) . . . . . . 1 „ = 1 „
Altoi clasa II-a . . . . 1000 „ = 80 „

circa: 800,000 buc. loze **Viță americană** (sălbatică): *circa: 800,000 buc. loze*

Riparia portalis cl. I-mă dela 6 mm. în sus groasă 45 cm. lungă 1000 buc. = 17 cor.
Riparia portalis cl. I-mă dela 6 cm. în sus groasă 120 cm. lungă (din care se pot face 3 bucăți) (altoi) . . . . . 1000 buc. = 50 cor.
Riparia portalis cu rădăcină . . . . 1000 buc. = 40 cor.
Vită nobilă (europeană) dela 6 mm. groasă 45—50. cm. lungă (mai multe soiuri) . . . . 1000 buc. dela 8 cor. în sus.

Aceia cari au trebuință de viță sălbatică pentru altuit, sunt rugati aşi face comandele cel mult până în 10 Novembre 1908 şi totodată a mi face cunoscut cât de lungă să fie tăiată; după 10 Noemvrie pretul viței sălbatice se va urca (ridica). La comandă rog, a-se trimite $^1/_3$ anticipațiune, adresa să se scrie legibil indicându se posta sau stațiunea căii ferate. Pachetarea să va face cu îngrijire socotindu-se spesele proprii. Reclamațiunile se iau în considerare dacă sunt făcute cel mult la trei zile după primire. La comande mai mari vând şi pe cambiu pe lângă cavenți buni, terminul solvirii 1 Octomvre n. 1909.

Sâncel—Szancsal, u. p. *Balázsfalva*. **Ioan Bărbat**, inv. producent de altoi.

(363,3—10.)

NICOLAE RONCEA,

primul măestru român de apaducte, canalisări, instalații de gaz şi telefoane,

BRAŞOV, Pe Tocile Nr. 16,

se recomandă On. public din Braşov pentru ori şi ce lucrare de **instalațiuni, canalisări** şi **apaducte, closete, trenajații, pivnițe,** cu deosebire pentru lucrări de canalizare, closete (îmblători), conform planului de canalisare şi al statutului orăşănesc.

In curs de **14 ani** de când lucrez în Braşov **ori şi ce lucrare** mi s'a încredințat am executat spre mulțumirea celor ce m'au onorat cu lucrări în branşa mea.

Primul atelier român de curelărie.

Cele mai bune hamuri.

Comande se fac şi prin poştă.

Primul atelier de curelar român

VASILIE MUSCALU

BRAŞOV, Strada nouă, Nr. 7.

Am onoare a recomanda On. Public din Braşov şi jur

Atelierul meu de curelărie

provăzut cu tot felul de **hamuri de lucs şi pentru lucru din piele de blanc,** precum şi tot felul de curele de încins, d. e. **şerpare de piele de tot felul: negre, galbine, de covor cu ținte,** care este sub conducerea mea proprie.

Se primesc şi **reparaturi** de tot felul, d. e. cufere, geante de călătorie şi pungi.

Totodată mai fac cunoscut, că în depozitul meu să află gata: plosci de lemn în orice mărime, îmbrăcate **în curele fine.**

Cu stimă **Vasilie Muscalu**.

PREȚURI MODERATE.

Am onoarea a aduce la cunoştința On. public, că după absolvirea unui curs de specialitate de o jumătate de an

am înființat o

Legătorie de cărți nouă

precum şi o instalație de aurit şi tipar colorat.

Specialități: cărți de mostre, cartonaj, caete de mostre, passeportout, piovazuri de icoane, montare de broderii, etc.

Comande prin scrisori se esecută prompt.

Rog pe onorabilii mei clienți a mă sprijini încredințându-mi lucrările în branşa compactoriei.

Cu toată stima

Karl Niessner,

Braşov, Strada Vămii nr. 7.

(2—3.)

Institut indigen. Banca de asigurare

„TRANSILVANIA“

din Sibiiu

intemeiată la anul 1868

în Sibiiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii),

asigurează în cele mai avantagioase condiții:

contra pericolului de incendiu şi esplosiune,

edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri şi alte producte economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru casul morții şi cu termin fix, asigurări de copii, de studii, de zestre, rente pe vieața întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: **95,816.412 cor.**

Capital asigurat asupra vieții: **9,882.454 coroane.**

Dela întemeiare institutul a solvit:

pentru despăg. de incendii **4,484,278·83 c.**, pt. capitale asig. pe vieață **4,028,113·12 c.**

Oferte şi informațiuni se pot primi dela: Directiunea în Sibiiu, **strada Cisnădiei nr. 5 etagiul I., curtea I,** şi prin agenturile principale **din Arad, Braşov, Bistrița, Cluj, şi Oradea-mare** precum şi dela subagenții din tóte comunele mai mari.

Antreprise de pompe funebre

E. Tutsek.

Braşov, Strada Porții Nr. 3.

vis-à-vis de Băcănia Stéua Roşie.

Recomandă Onor. public la casuri de mórte, aşedământul sĕu de înmormêntare bogat asortat in cari tóte obiectele, atât sortele mai de rênd, cât şi cele mai fine, se pot căpăta **cu prețuri ieftine.**

Comisiune şi **depou de sicriuri** de **metal** ce se pot închide hermetic, din prima fabrică din Viena.

Fabricarea propriă a tuturor **sicriurilor** de **lemn,** de **metal** şi **imitațiuni** de **metal** şi de **lemn** de **stejaru.**

Depou de **cununi** pentru monumente şi **plantici** cu prețurile cele mai moderate.

Representanță de monumente de **marmură**, carĕ **funebre proprii cu 2 şi cu 4 cai,** precum şi un **car funebru** vênet, pentru **copii,** precum şi cioclii.

Comande întregi se esecută **prompt şi ieftin,** iau asupră-mi şi **transporturi de morți in strĕinătate.**

La casuri de mórte a se adresa la

E. Tutsek.

57—*

„Gazeta Transilvaniei“ cu numĕrul à 10 fileri se vinde la zaraful Dumitru Pop, la tutungeria de pe parcul Rudolf şi la Eremias Nepoții.

ANUNCIURI

(inserțiuni şi recl.)

sunt a se adresa subscrisei administrațiuni. In casul publicări mai anunciu mai mult de odată se face scădĕmĕnt care creşce cu cât publicarea se face mai de multe-ori.

Administr. „Gazetei Trans.“